De magie van begrijpend lezen Scholengroep Anderlecht

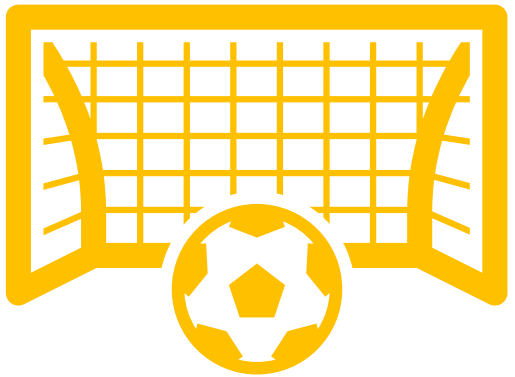
DENK! slotevent 1 juli

Wat willen we vandaag bereiken?

Doelen:

- **Informeren over de DENK! aanpak.**
- **Informeren** over het **proces** dat doorlopen werd, de keuzes en route.
- **Delen** van succeservaringen en trotsmomenten, uitdagingen en valkuilen.
- **Inkijk geven** in de ondersteuning en begeleiding die er was; materialen, instrumenten of hulpmiddelen die gebruikt en ontwikkeld werden;
- **Informeren** hoe we het **evidence-informed werken** concreet hebben toegepast.
- **Delen** welke inzichten we vandaag al meenemen voor de verdere verduurzaming.

Projectfocus:

De magie van begrijpend lezen

Onderwijsniveau

Basisonderwijs

Thema's

→ Begrijpend lezen, leesmotivatie en leesvaardigheid
→ Ouderbetrokkenheid
→ Schrijven
→ Spreekvaardigheid

Objectief en verwachte resultaten

Implementatie **DENK!-methode**:
→ sterkere integratie van **begrijpend lezen** in het curriculum
→ verbeteren van begrijpend lezen **vaardigheden**
→ **versterking** van evidence-informed werken binnen de school
→ betere **leerresultaten bij leerlingen**
→ hogere **motivatie** bij leerlingen

Methodologie

Implementatie DENK!-methode in aangepaste volgorde:
1. voorbereiding – door leraren kiezen van breed thema, samenstellen boekenaanbod en kennismaking DENK!-materialen
2. samenwerkingslessen – met expliciete directe instructie van leraren rond lezen en schrijven
3. kennismeters – waarin leerlingen zelfstandig antwoorden zoeken op een zelfgekozen onderzoeksvraag
4. onderzoek afronden – waarin leerlingen de vraag beantwoorden met kennis uit eerdere schakels
5. presentatie – waarin leerlingen hun verworven kennis delen met anderen

→ leraren worden begeleid door een DENK!-leescoach, via **lesson study** en twee pedagogische studiedagen
→ ouders worden actief betrokken

Volgende aspecten worden in kaart gebracht:
→ **leesmotivatie en leesvaardigheid** van leerlingen
→ kwalitatieve groei in tekstbegrip, kritisch denken en leesplezier bij leerlingen
→ didactische competenties van leraren
→ gebruik van digitale middelen door leraren
→ **ouderbetrokkenheid**

Evaluatie gebeurt via: leerlingentoetsen, leerkrachtobservaties, logboeken van leerkrachten en enquêtes bij leerlingen, leerkrachten en ouders

Partners

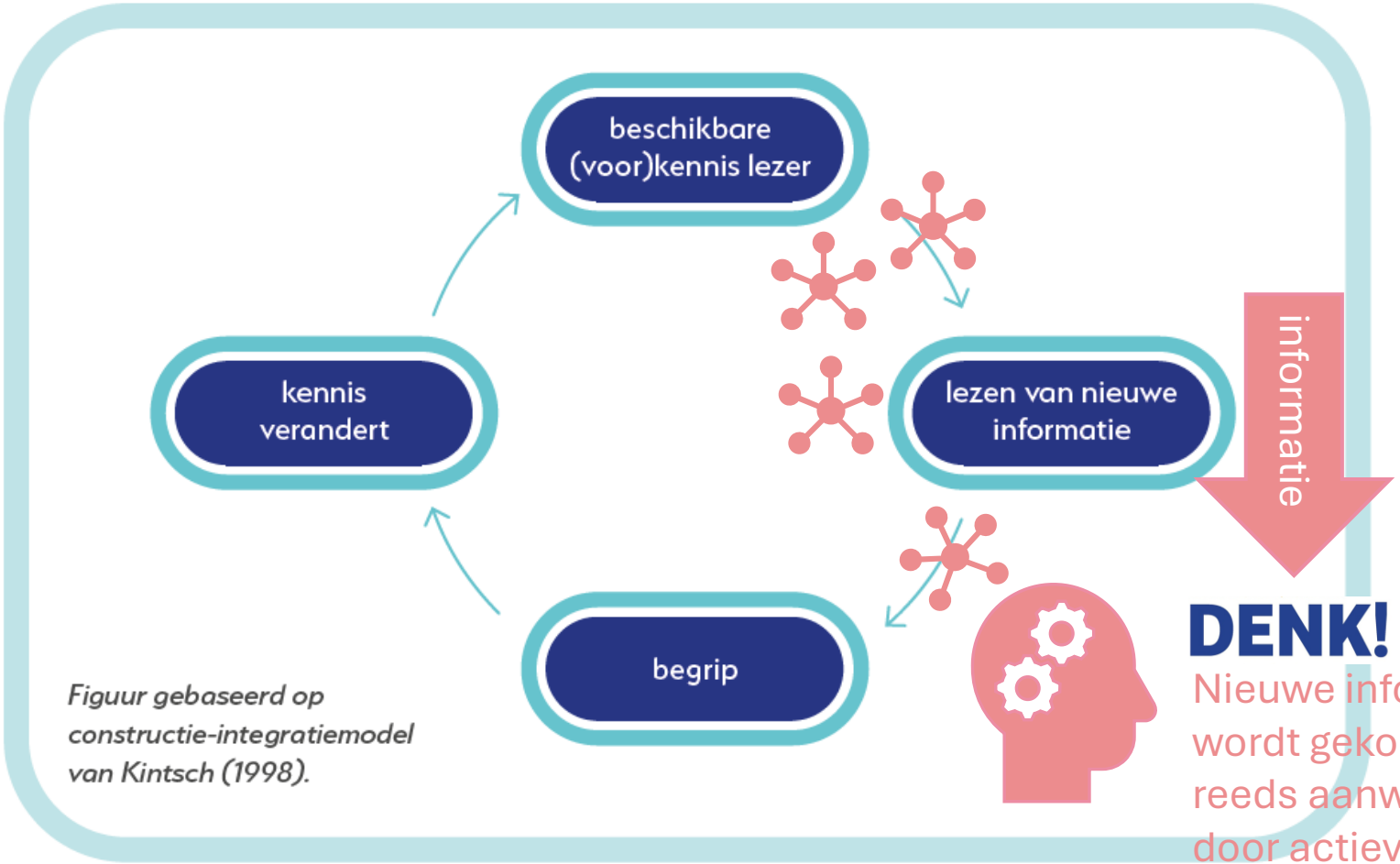
→ Aanvrager: Scholengemeenschap Nederlandstalig Basisonderwijs van de gemeente Anderlecht
→ Betrokken scholen: GBS De Beverboom, GBS Kameleon, GBS Veeweide, GBS Dertien, GBS Het Rad/De Asters, GBS Scheut
→ Betrokken partner(s): OVSG – Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten vzw, CLB-n Brussel, Gemeentelijke bibliotheek Anderlecht, Gemeente Anderlecht

Vlaanderen is onderwijs & vorming

Leerpunt

Wat is lezen met begrip?
DENK! een evidence informed plan van aanpak

Figuur gebaseerd op constructie-integratiemodel van Kintsch (1998).

DENK! proces
Nieuwe informatie wordt gekoppeld aan reeds aanwezige kennis door actieve verwerking (lezen, spreken, schrijven & luisteren).

DENK! – een schakel

Overzicht

Voorbereiding: door de leraar

Week 1:

Voorbereiding in de klas

KennisMetersles (50 min.) SamenLezenles (50 min.) KennisMetersles (50 min.)
Herhaald lezen van de tekst uit de SamenLezenles (1 x 10-15 min.)

Week 2:

KennisMetersles (50 min.) SamenSchrijvenles (50 min.) KennisMetersles (50 min.)
Herhaald lezen van de tekst uit de SamenLezenles (1 x 10-15 min.)

Week 3:

KennisMetersles (50 min.) SamenLezenles (50 min.) KennisMetersles (50 min.)
Herhaald lezen van de tekst uit de SamenLezenles (1 x 10-15 min.)

Week 4:

KennisMetersles (50 min.) SamenSchrijvenles (50 min.) KennisMetersles (50 min.)
Herhaald lezen van de tekst uit de SamenLezenles (1 x 10-15 min.)

Week 5:

KennisMetersles (50 min.) SamenLezenles (50 min.) KennisMetersles (50 min.)
Herhaald lezen van de tekst uit de SamenLezenles (1 x 10-15 min.)

Week 6:

KennisMetersles (50 min.) SamenSchrijvenles (50 min.) KennisMetersles (50 min.)
Herhaald lezen van de tekst uit de SamenLezenles (1 x 10-15 min.)

Week 7:

Beantwoorden van de onderzoeksvragen (3 x 50 min.)

Week 8:

Voorbereiden en presenteren van de kennisopbrengst (3 x 50 min.)

Schakel 1 Voorbereiding van het thema

Schakel 2 De KennisMeterslessen

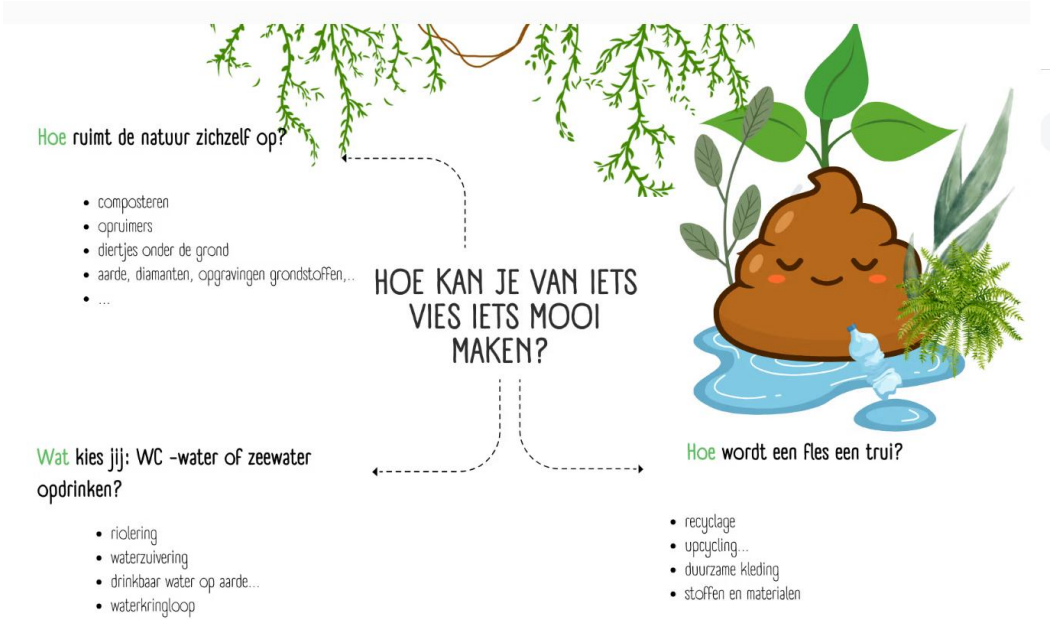
Schakel 3 De SamenWerkingslessen
- SamenLezenles
- SamenSchrijvenles

Schakel 4 Beantwoorden van de onderzoeksvragen

Schakel 5 Presenteren van de kennisopbrengst

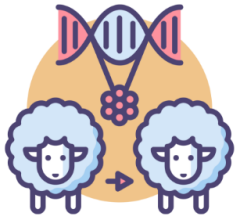
DENK! vertrekt vanuit een breed thema aangestuurd door onderzoeksvragen.

Schakel 1 Voorbereiding van het thema

Zijn wetenschappers altijd verbeteraars?

- eigenschappen van materie
- klonen
- natuurkundige verschijnselen
- wetenschappelijke en technologische problemen
- medicatie (voor- en nadelen)

BEN IK EEN WONDER OF WETENSCHAP?

Wie ben ik tussen alle anderen?

- identiek, diversiteit
- racisme
- geloofsovertuigingen
- erfelijkheid
- geboortecijfer
- wereldwonderen
- kunstenaars
- talenten
- identiteit

Hoe werkt mijn lijf?

- lichaam
- ademhaling
- bloedsomloop
- spijsvertering/ voeding
- voortplanting
- ehbo
- gevaren genotsmiddelen + medicatie (voor- en nadelen)

Een breed thema met een drietal subthema's sturen een DENK! thema aan. Deze onderzoeksvragen zijn de drijfveren voor verder onderzoek.

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070 Leer punt
Ontdek de wereld in DENK!

DENK! vertrekt vanuit een breed thema aangestuurd door onderzoeksvragen.

Schakel 1 Voorbereiding van het thema

De doelen Wetenschappen en Techniek, Aardrijkskunde en Geschiedenis sturen aan.

DE PREHISTORIE, DAT WAS NOG EENS VREDIG LEVEN! OF NIET?

Wie zou jij willen tegenkomen op de prehistorische vlakte?

- Neanderthaler, Sapiens
- relatie mens-dier-plant
- omgang met anderen

Een dolle rit op een mammoet of toch liever te voet?

- plaatsen
- eerste migraties
- rechtop lopen

Hoe kreeg je toen de tijd om zonder GSM, TV of TikTok?

- leven op het ritme van dag/nacht/seizoenen
- taal
- werktuigen

WELK HOOFDPERSONAGE ZOU JIJ WILLEN SPELEN IN HET VERHAAL VAN DE MIDDELEEUWEN?

Bestormde jij net zoals Rollo de Noorman Parijs of was jij de hertog die de keure van Kortenberg schreef?

Over Dorestad, Vikingen, Rollo de noorman, de belegering van Parijs, de keure van Kortenberg, rechtspraak, machtsverhoudingen en ongelijkheid

Zie jij jezelf eerder blinken in de middeleeuwse zon? Jij als Maimonides of de kalief van Córdoba?

Over ontstaan van de Islam, kennisontwikkeling, Bagdad, Arabische kunst, geleerden, kaliefen, schisma Sjiieten en Soenieten, Alhambra, Al-Andalus, Maimonides, moskee van Córdoba, Reconquista, conversos, interculturele contacten

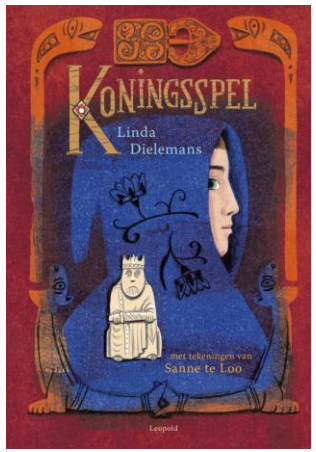
Droom jij van een leven als Hildegard van Bingen of zie jij jezelf als wever of begijn in het Brugge van de middeleeuwen springen?

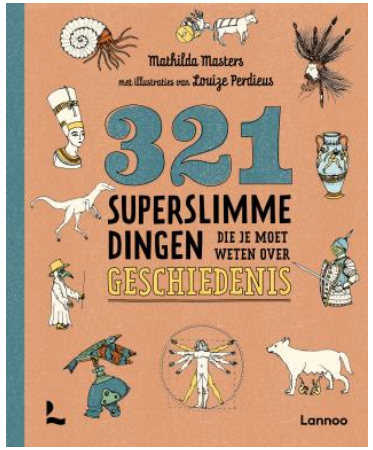
Over ambachtslieden, gilden, machtsverhoudingen en ongelijkheid, rurale en stedelijke samenlevingen, kloosters en abdijen, ziekten.

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070 Leer punt
Ontdek de wereld in DENK!
BASIS kompas

DENK! werkt met een **authentiek, rijk en gevarieerd boekenaanbod**

Schakel 1 Voorbereiding van het thema

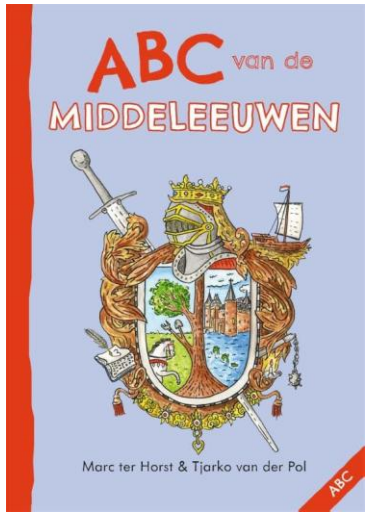

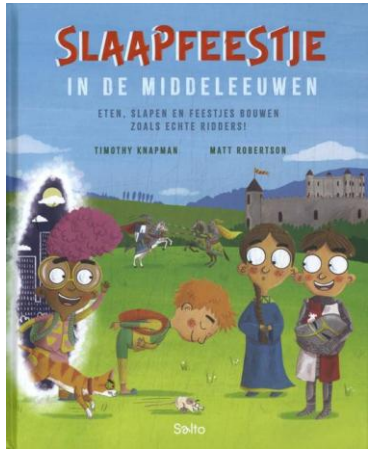

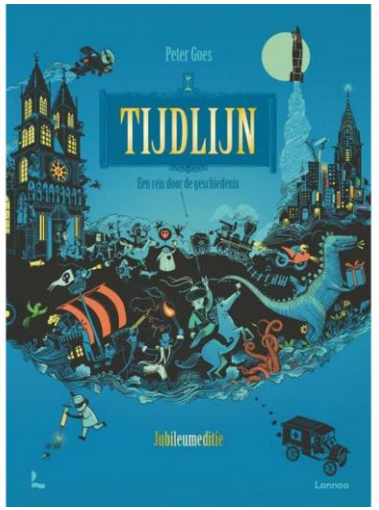

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070 Leerpunt
Ontdek de wereld in DENK!

DENK! werkt met een **authentiek, rijk en gevarieerd boekenaanbod**

Schakel 1 Voorbereiding van het thema

GBS de goede lucht
Lina L5
DENK! thema:
Kan mijn lijf opbranden?

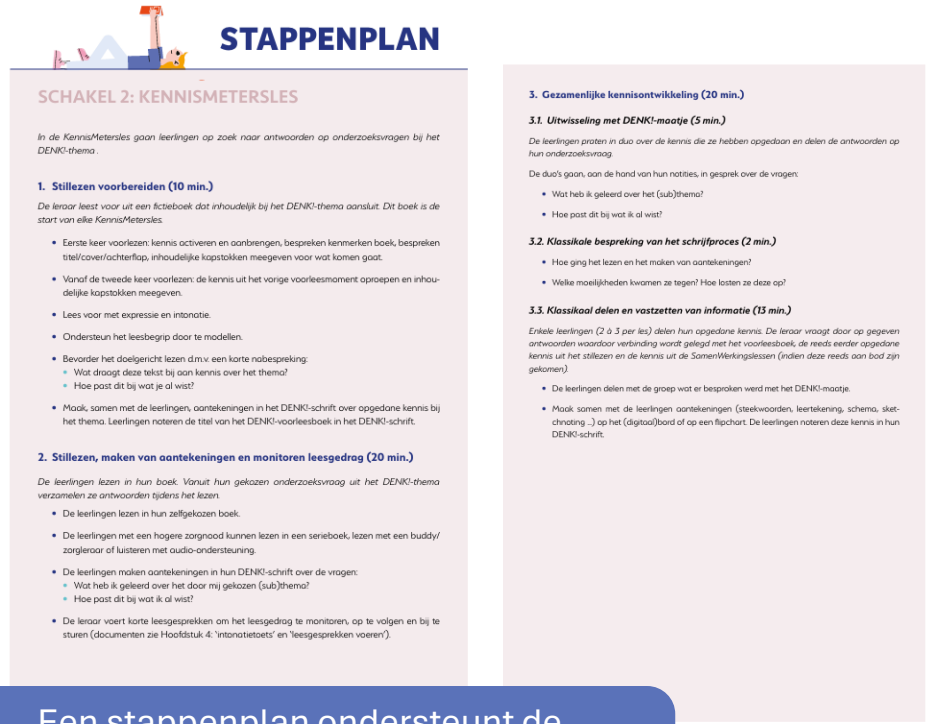

De luchtballon - Merksem L5
Meester Jef Loots

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070 Leerpunt
Ontdek de wereld in DENK!

DENK! twee type lessen: **expliciete directe instructie (EDI) én kennisontwikkeling**

STAPPENPLAN

SCHAKEL 2: KENNISMETERSLES

In de KennisMetersles gaan leerlingen op zoek naar antwoorden op onderzoeksvragen bij het DENK!-thema .

1. Stillezen voorbereiden (10 min.)

De leraar leest voor uit een fictieboek dat inhoudelijk bij het DENK!-thema aansluit. Dit boek is de start van elke KennisMetersles.

- Eerste keer voorlezen: kennis activeren en aanbrengen, bespreken kenmerken boek, bespreken titel/cover/achterflap, inhoudelijke kapstokken meegeven voor wat komen gaat.
- Vanaf de tweede keer voorlezen: de kennis uit het vorige voorleesmoment oproepen en inhoudelijke kapstokken meegeven.
- Lees voor met expressie en intonatie.
- Ondersteun het leesbegrip door te modellen.
- Bevorder het doelgericht lezen d.m.v. een korte nabespreking:
  - Wat draagt deze tekst bij aan kennis over het thema?
  - Hoe past dit bij wat je al wist?
- Maak, samen met de leerlingen, aantekeningen in het DENK!-schrift over opgedane kennis bij het thema. Leerlingen noteren de titel van het DENK!-voorleesboek in het DENK!-schrift.

2. Stillezen, maken van aantekeningen en monitoren leesgedrag (20 min.)

De leerlingen lezen in hun boek. Vanuit hun gekozen onderzoeksvraag uit het DENK!-thema verzamelen ze antwoorden tijdens het lezen.

- De leerlingen lezen in hun zelfgekozen boek.
- De leerlingen met een hogere zorgnood kunnen lezen in een serieboek, lezen met een buddy/zorgleraar of luisteren met audio-ondersteuning.
- De leerlingen maken aantekeningen in hun DENK!-schrift over de vragen:
  - Wat heb ik geleerd over het door mij gekozen (sub)thema?
  - Hoe past dit bij wat ik al wist?
- De leraar voert korte leesgesprekken om het leesgedrag te monitoren, op te volgen en bij te sturen (documenten zie Hoofdstuk 4: 'intonatietoets' en 'leesgesprekken voeren').

3. Gezamenlijke kennisontwikkeling (20 min.)

3.1. Uitwisseling met DENK!-maatje (5 min.)

De leerlingen praten in duo over de kennis die ze hebben opgedaan en delen de antwoorden op hun onderzoeksvraag.

De duo's gaan, aan de hand van hun notities, in gesprek over de vragen:

- Wat heb ik geleerd over het (sub)thema?
- Hoe past dit bij wat ik al wist?

3.2. Klassikale bespreking van het schrijfproces (2 min.)

- Hoe ging het lezen en het maken van aantekeningen?
- Welke moeilijkheden kwamen ze tegen? Hoe losten ze deze op?

3.3. Klassikaal delen en vastzetten van informatie (13 min.)

Enkele leerlingen (2 à 3 per les) delen hun opgedane kennis. De leraar vraagt door op gegeven antwoorden waardoor verbinding wordt gelegd met het voorleesboek, de reeds eerder opgedane kennis uit het stillezen en de kennis uit de SamenWerkingslessen (indien deze reeds aan bod zijn gekomen).

- De leerlingen delen met de groep wat er besproken werd met het DENK!-maatje.
- Maak samen met de leerlingen aantekeningen (steekwoorden, leertekening, schema, sketchnoting ...) op het (digitaal)bord of op een flipchart. De leerlingen noteren deze kennis in hun DENK!-schrift.

Een stappenplan ondersteunt de didactische opbouw van de DENK!-schakels.

Schakel 1 Voorbereiding van het thema

Schakel 2 De KennisMeterslessen

Type van deze les: kennisontwikkeling

Schakel 3 De SamenWerkingslessen

Type van deze lessen: expliciete directe instructie

Schakel 4 Beantwoorden van de onderzoeksvragen

Type van deze les: kennisontwikkeling

Schakel 5 Presenteren van de kennisopbrengst

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070 Leerpunt
Ontdek de wereld in DENK!

Voorlezen uit het fictieboek ‘Zwijgrecht’ bij het DENK! thema
‘Kan België als klein land ook groots zijn’
Juf Nele- De goede lucht

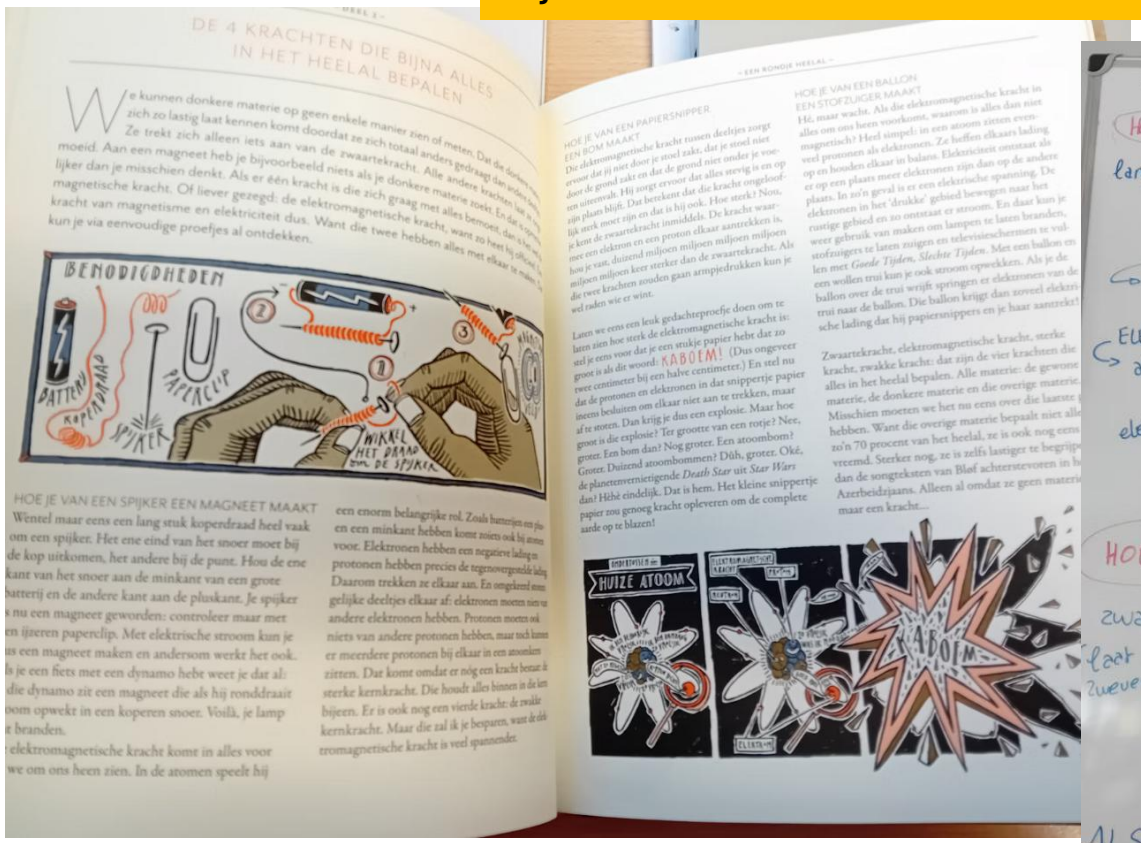

Schakel 3 De SamenWerkingslessen

Kennis uit rijke teksten halen

Rijke tekst > SamenLezenles > Samenschrijvenles

DE 4 KRACHTEN DIE BIJNA ALLES IN HET HEELAL BEPALEN

We kunnen donkere materie op geen enkele manier zien of meten. Dat de donkere materie zich zo lastig laat kennen komt doordat ze zich totaal anders gedraagt dan wat we gewoon zijn. Ze trekt zich alleen iets aan van de zwaartekracht. Alle andere krachten laat ze links liggen. Dat is soms wel lastig, want dan is ze lastig te onderzoeken. Ze is ook moeilijker dan je misschien denkt. Als er één kracht is die zich graag met alles bemoeit, dan is het de magnetische kracht. Of liever gezegd: de elektromagnetische kracht. Want magnetisme en elektriciteit zijn twee kanten van dezelfde kracht. Ze zijn zo nauw met elkaar verbonden dat je ze alleen via eenvoudige proefjes al ontdekken.

BENODIGDHEDEN

BATTERIJ KOPERDRAAD SPIJKER PAPIERCLIP

1 2 3

MAAK HET DRAAD OM DE SPIJKER

HOE JE VAN EEN SPIJKER EEN MAGNEET MAAKT

Wentel maar eens een lang stuk koperdraad heel vaak om een spijker. Het ene eind van het snoer moet bij de kop uitkomen, het andere bij de punt. Houd de ene kant van het snoer aan de minkant van een grote batterij en de andere kant aan de pluskant. Je spijker is nu een magneet geworden: controleer maar met een ijzeren paperclip. Met elektrische stroom kun je dus een magneet maken en andersom werkt het ook. Als je een fiets met een dynamo hebt weet je dat al: die dynamo zit een magneet die als hij ronddraait voor opwekt in een koperen snoer. Voilà, je lamp gaat branden.

Elektromagnetische kracht komt in alles voor dat we om ons heen zien. In de atomen speelt hij een enorm belangrijke rol. Zoals batterijen een plus- en een minkant hebben komt zoiets ook bij atomen voor. Elektronen hebben een negatieve lading en protonen hebben precies de tegenovergestelde lading. Daarom trekken ze elkaar aan. En ongelijkvormige gelijke deeltjes elkaar af: elektronen moeten niets van andere elektronen hebben. Protonen moeten ook niets van andere protonen hebben, maar toch kunnen er meerdere protonen bij elkaar in een atoomkern zitten. Dat komt omdat er nóg een kracht bestaat: de sterke kernkracht. Die houdt alles binnen in de kern bijeen. Er is ook nog een vierde kracht: de zwakke kernkracht. Maar die zal ik je besparen, want de elektromagnetische kracht is veel spannender.

HOE JE VAN EEN PAPIERSNIPPER EEN BOM MAAKT

Die elektromagnetische kracht zorgt ervoor dat jij niet door je stoel zakt, dat je stoel niet door de grond zakt en dat de grond niet onder je voeten uiteenvalt. Hij zorgt ervoor dat alles stevig is en op zijn plaats blijft. Dat betekent dat die kracht ongelooflijk sterk moet zijn en dat is hij ook. Hoe sterk? Nou, je kent de zwaartekracht inmiddels. De kracht waarmee een elektron en een proton elkaar aantrekken is, hoe je vast, duizend miljoen miljoen miljoen miljoen miljoen keer sterker dan de zwaartekracht. Als die twee krachten zouden gaan armpjedrukken kun je wel raden wie er wint.

Laten we eens een leuk gedachteproefje doen om te laten zien hoe sterk de elektromagnetische kracht is: stel je eens voor dat je een stukje papier hebt dat zo groot is als dit woord: KABOEM! (Dus ongeveer twee centimeter bij een halve centimeter.) En stel nu dat de protonen en elektronen in dat snippertje papier ineens besluiten om elkaar niet aan te trekken, maar af te stoten. Dan krijg je dus een explosie. Maar hoe groot is die explosie? Ter grootte van een rotje? Nee, groter. Een bom dan? Nog groter. Een atoombom? Groter. Duizend atoombommen? Dûh, groter. Oké, de planetenvernietigende *Death Star* uit *Star Wars* dan? Héhé eindelijk. Dat is hem. Het kleine snippertje papier zou genoeg kracht opleveren om de complete aarde op te blazen!

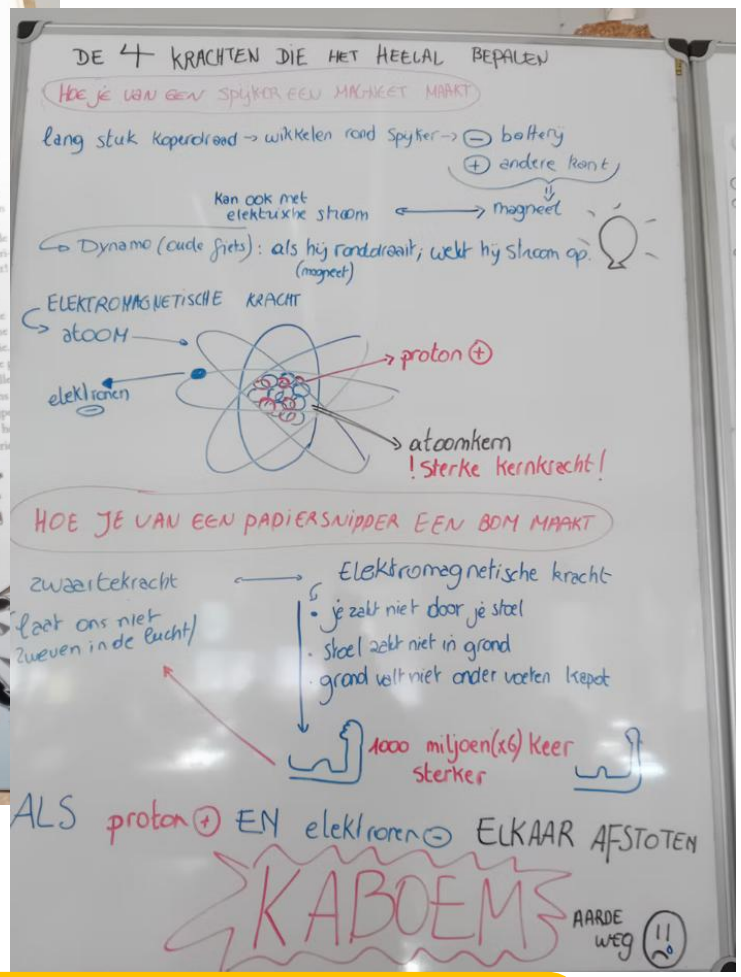
HOE JE VAN EEN BALLON EEN STOFZUIGER MAAKT

Hé, maar wacht. Als die elektromagnetische kracht in alles om ons heen voorkomt, waarom is alles dan niet magnetisch? Heel simpel: in een atoom zitten evenveel protonen als elektronen. Ze heffen elkaars lading op en houden elkaar in balans. Elektriciteit ontstaat als er op een plaats meer elektronen zijn dan op de andere plaats. In zo'n geval is er een elektrische spanning. De elektronen in het 'drukke' gebied bewegen naar het rustige gebied en zo ontstaat er stroom. En daar kun je weer gebruik van maken om lampen te laten branden, stofzuigers te laten zuigen en televisieschermen te vullen met *Goede Tijden, Slechte Tijden*. Met een ballon en een wollen trui kun je ook stroom opwekken. Als je de ballon over de trui wrijft springen er elektronen van de trui naar de ballon. Die ballon krijgt dan zoveel elektrische lading dat hij papiersnippers en je haar aantrekt!

Zwaartekracht, elektromagnetische kracht, sterke kracht, zwakke kracht: dat zijn de vier krachten die alles in het heelal bepalen. Alle materie: de gewone materie, de donkere materie en die overige materie. Misschien moeten we het nu eens over die laatste hebben. Want die overige materie bepaalt niet alles, zo'n 70 procent van het heelal, ze is ook nog eens vreemd. Sterker nog, ze is zelfs lastiger te begrijpen dan de songteksten van Bløf achterstevoren in het Azerbeidzjaans. Alleen al omdat ze geen materie maar een kracht...

HUIZE ATOOM

KABOEM

De 4 krachten die het heelal bepalen

Hoe je van een spijker een magneet maakt

Wist je hoe je van een spijker een magneet maakt? We beginnen met een lang stuk koperdraad. Dan nemen we een spijker , we wikkelen de koperdraad rond de spijker. De ene kant van de draad hangen we aan de minkant van de batterij, de andere kant aan de positieve kant. Dan krijgen we een magneet. We kunnen met elektrische stroom een magneet maken. Dit noemen we elektromagnetische kracht. We vinden daarin atomen met elektronen (die zijn negatief) en ook protonen (die zijn positief). In het midden van mijn atoom is een atoomkern – die heeft een sterke kernkracht.

Hoe je van een papiersnipper een bom maakt

Wist je dat je van een papiersnippertje een bom kan maken? Er zijn twee krachten. Er is de zwaartekracht en de elektromagnetische kracht. De zwaartekracht laat ons niet zweven in de lucht. En de elektromagnetische kracht laat ons niet zakken door onze stoel. Of jouw stoel zakt niet in de grond. Of de grond valt niet onder jouw voeten kapot. De elektromagnetische kracht is duizend miljoen (X6) sterker dan de zwaartekracht. Als een proton en een elektron elkaar afstoten , dan ontploft de aarde. ··· KABOEM !

De kennisopbrengst bij de SamenLezenlen nadien samen in een eigen geschreven tekst omgezet.
Van boek naar kennismuur naar tekst!
Juf Nele- GBS De goede lucht!

Lichaams-verzorging in het oude Egypte

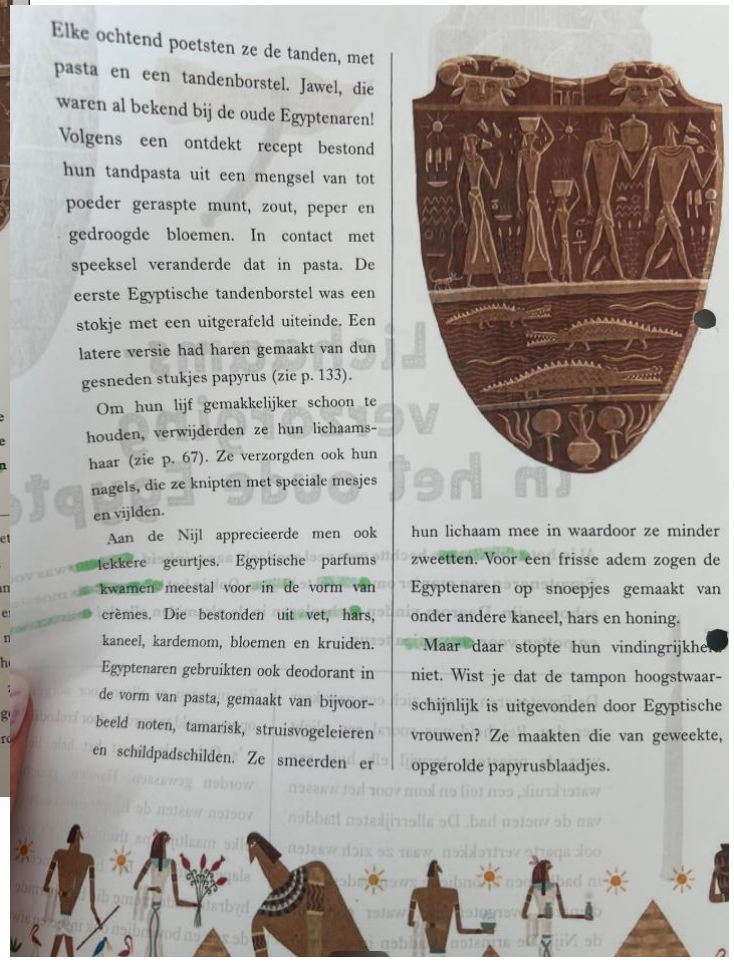
Al in het oude Egypte hechtte men veel aandacht aan reinheid. Hygiëne was voor de Egyptenaren een manier om gezond te blijven. Ook in het hiernamaals moesten ze schoon zijn. Daarom vinden archeologen in de piramiden allerlei toiletartikelen en potten voor cosmetica terug.

De Egyptenaren wasten zich een paar keer ...as vooral een plicht ...erwijl elk huis een ...kom voor het wassen ...allerrijksten hadden ...waar ze zich wasten ...pe zwembaden, door ...met water recht uit ...baadden in de rivier.

Zij moesten er alleen voor zorgen niet opgepeuzeld te worden door krokodillen!

's Ochtends moest het hele lichaam worden gewassen. Handen, gezicht en voeten wasten de Egyptenaren voor en na elke maaltijd, na thuiskomst en voor het slapengaan. Na het baden smeerden ze hydraterende crème die beschermde tegen de zon en bovendien ook insecten afweerde

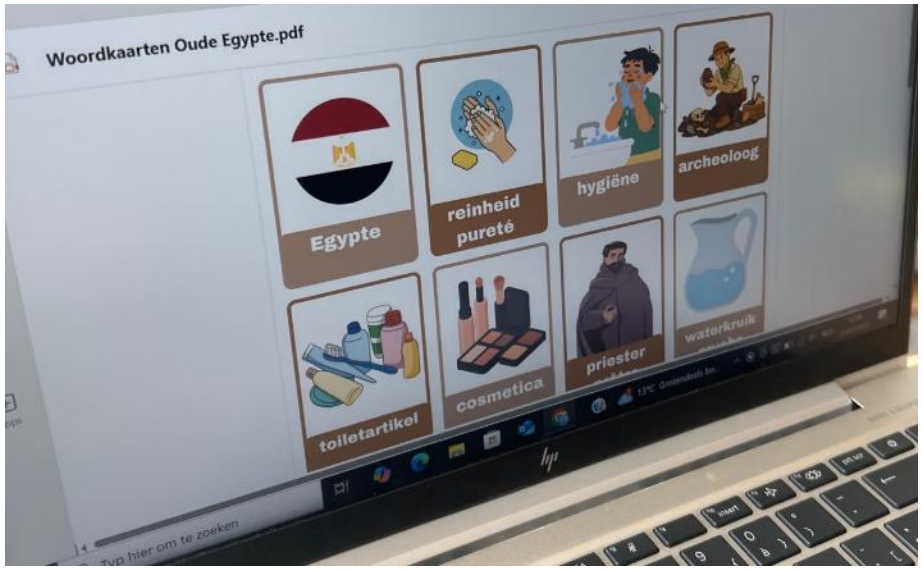

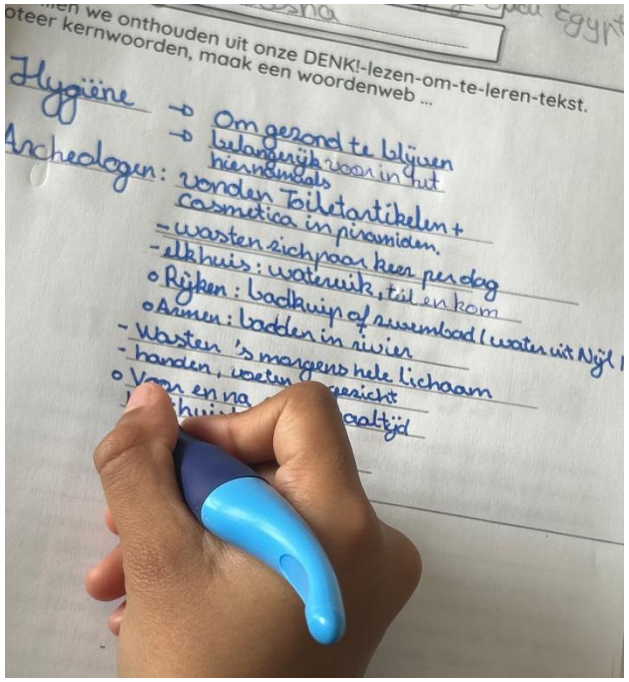
Elke ochtend poetsten ze de tanden, met pasta en een tandenborstel. Jawel, die waren al bekend bij de oude Egyptenaren! Volgens een ontdekt recept bestond hun tandpasta uit een mengsel van tot poeder geraspte munt, zout, peper en gedroogde bloemen. In contact met speeksel veranderde dat in pasta. De eerste Egyptische tandenborstel was een stokje met een uitgerafeld uiteinde. Een latere versie had haren gemaakt van dun gesneden stukjes papyrus (zie p. 133).

Om hun lijf gemakkelijker schoon te houden, verwijderden ze hun lichaamshaar (zie p. 67). Ze verzorgden ook hun nagels, die ze knipten met speciale mesjes en vijlden.

Aan de Nijl apprecieerde men ook lekkere geurtjes. Egyptische parfums kwamen meestal voor in de vorm van crèmes. Die bestonden uit vet, hars, kaneel, kardemom, bloemen en kruiden. Egyptenaren gebruikten ook deodorant in de vorm van pasta, gemaakt van bijvoorbeeld noten, tamarisk, struisvogeleieren en schildpadschilden. Ze smeerden er hun lichaam mee in waardoor ze minder zweetten. Voor een frisse adem zogen de Egyptenaren op snoepjes gemaakt van onder andere kaneel, hars en honing.

Maar daar stopte hun vindingrijkheid niet. Wist je dat de tampon hoogstwaarschijnlijk is uitgevonden door Egyptische vrouwen? Ze maakten die van geweekte, opgerolde papyrusbladjes.

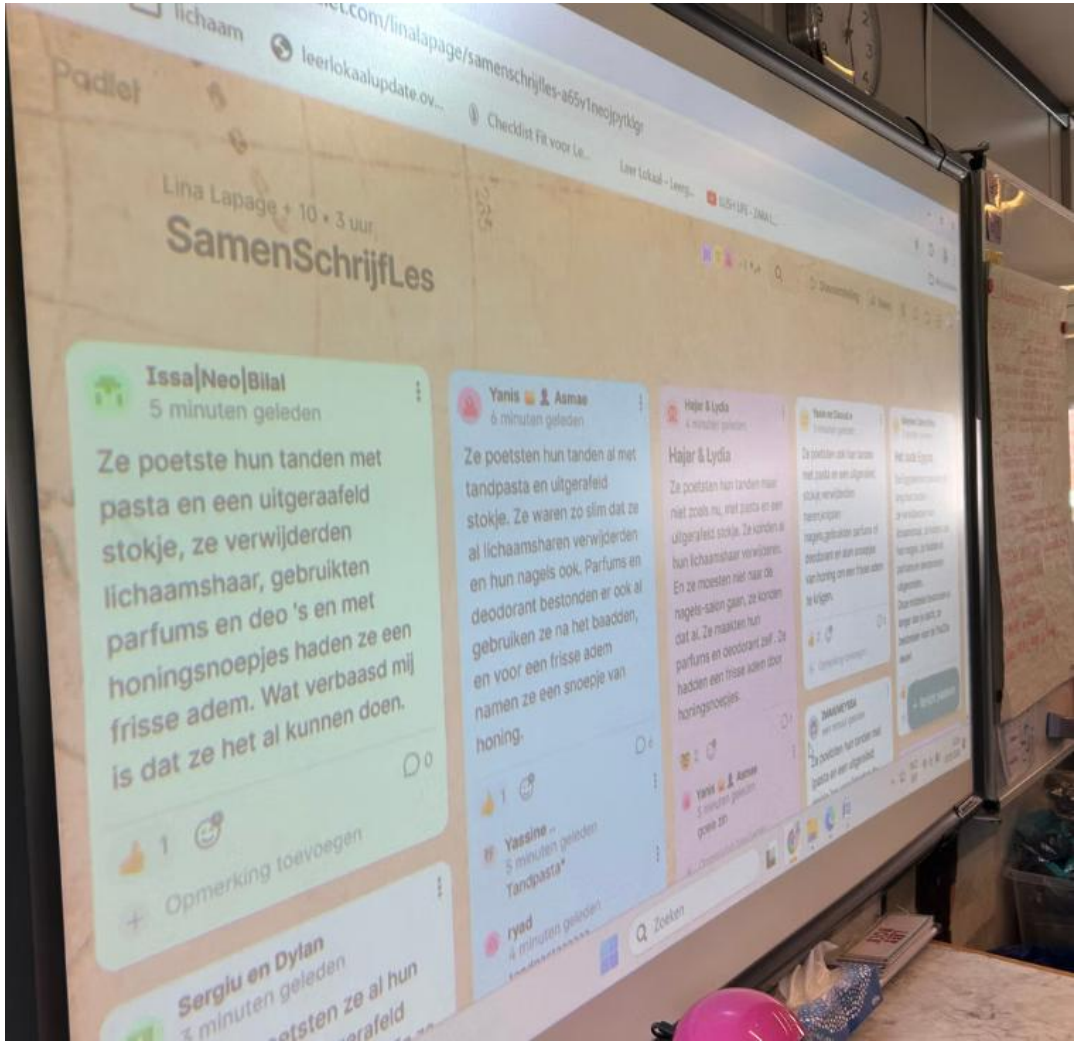

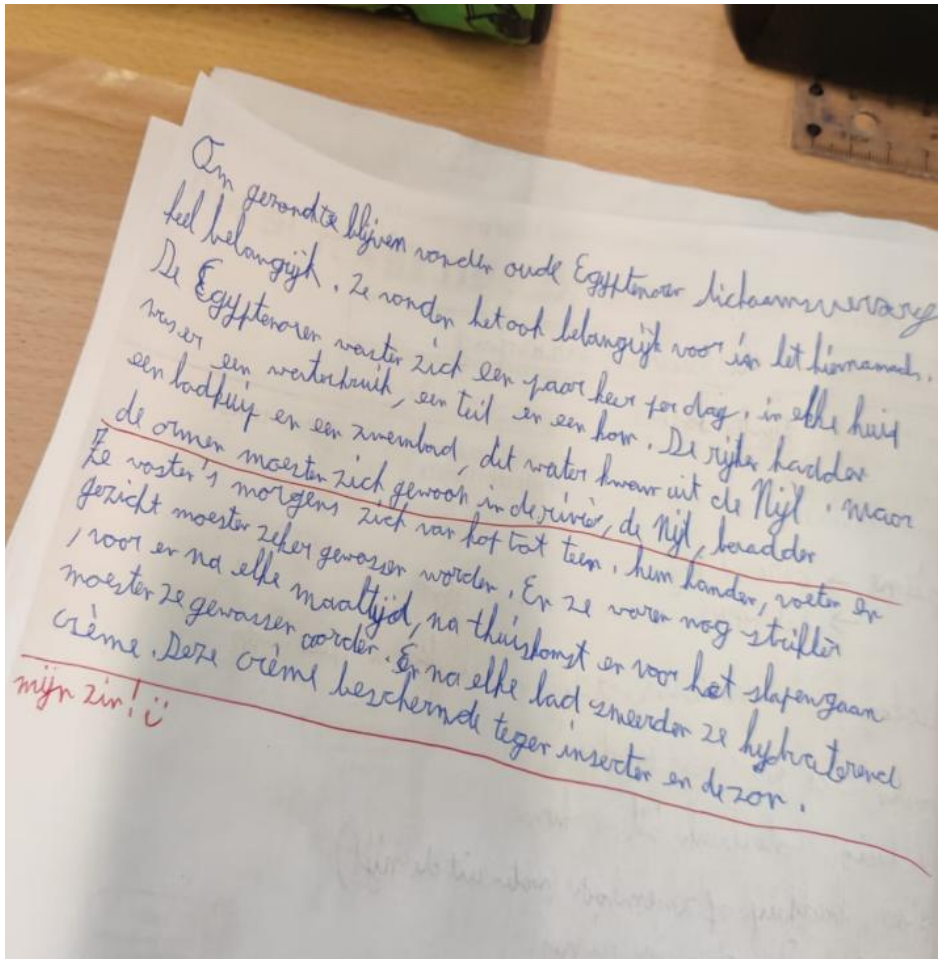
De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 10 70 Leer punt
Ontdek de wereld in DENK!

Het leesbegrip gaat vooruit en leerlingen onthouden meer woorden, omdat ze die kunnen koppelen aan de gelezen tekst. Woorden hoeven we niet meer te “toveren” op het bord — ze ontstaan vanzelf.

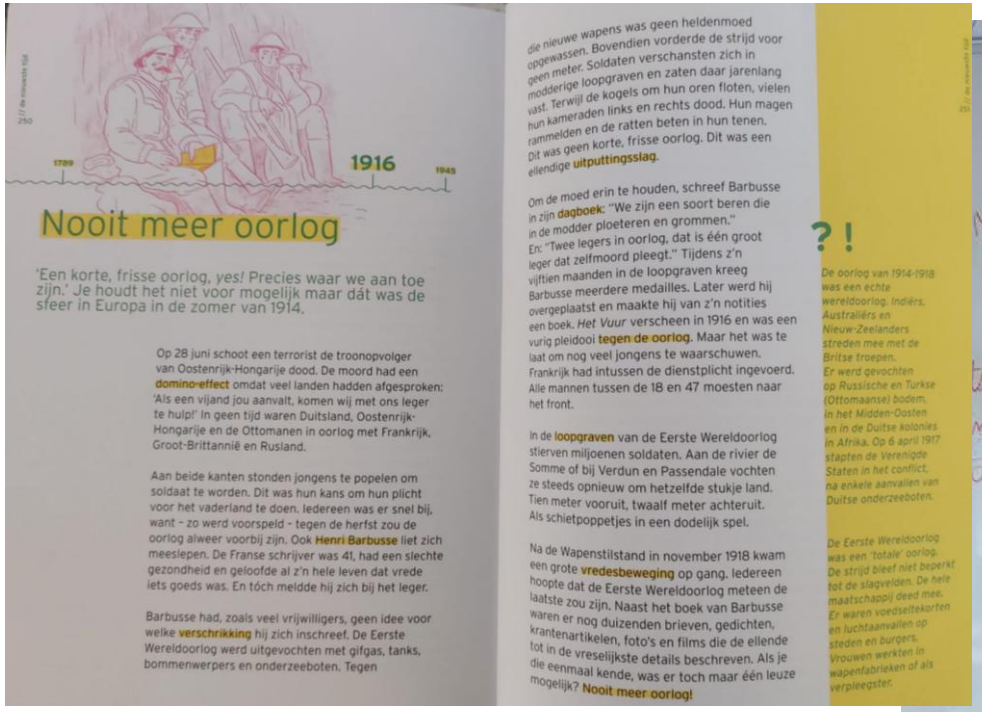
GBS De goede lucht

SamenSchrijvenles, proces in beeld!

Rijke tekst > SamenLezenles > Samenschrijvenles

1789 1916 1945

Nooit meer oorlog

'Een korte, frisse oorlog, *yes!* Precies waar we aan toe zijn.' Je houdt het niet voor mogelijk maar dát was de sfeer in Europa in de zomer van 1914.

Op 28 juni schoot een terrorist de troonopvolger van Oostenrijk-Hongarije dood. De moord had een **domino-effect** omdat veel landen hadden afgesproken: 'Als een vijand jou aanvalt, komen wij met ons leger te hulp!' In geen tijd waren Duitsland, Oostenrijk-Hongarije en de Ottomanen in oorlog met Frankrijk, Groot-Brittannië en Rusland.

Aan beide kanten stonden jongens te popelen om soldaat te worden. Dit was hun kans om hun plicht voor het vaderland te doen. Iedereen was er snel bij, want – zo werd voorspeld – tegen de herfst zou de oorlog alweer voorbij zijn. Ook **Henri Barbusse** liet zich meeslepen. De Franse schrijver was 41, had een slechte gezondheid en geloofde al z'n hele leven dat vrede iets goeds was. En tóch meldde hij zich bij het leger.

Barbusse had, zoals veel vrijwilligers, geen idee voor welke **verschrikking** hij zich inschreef. De Eerste Wereldoorlog werd uitgevochten met gifgas, tanks, bommenwerpers en onderzeeboten. Tegen die nieuwe wapens was geen heldenmoed opgewassen. Bovendien vorderde de strijd voor geen meter. Soldaten verschansten zich in modderige loopgraven en zaten daar jarenlang vast. Terwijl de kogels om hun oren floten, vielen hun kameraden links en rechts dood. Hun magen rammelden en de ratten beten in hun tenen. Dit was geen korte, frisse oorlog. Dit was een ellendige **uitputtingsslag**.

Om de moed erin te houden, schreef Barbusse in zijn **dagboek**: "We zijn een soort beren die in de modder ploeteren en grommen." En: "Twee legers in oorlog, dat is één groot leger dat zelfmoord pleegt." Tijdens z'n vijftien maanden in de loopgraven kreeg Barbusse meerdere medailles. Later werd hij overgeplaatst en maakte hij van z'n notities een boek. *Het Vuur* verscheen in 1916 en was een vurig pleidooi **tegen de oorlog**. Maar het was te laat om nog veel jongens te waarschuwen. Frankrijk had intussen de dienstplicht ingevoerd. Alle mannen tussen de 18 en 47 moesten naar het front.

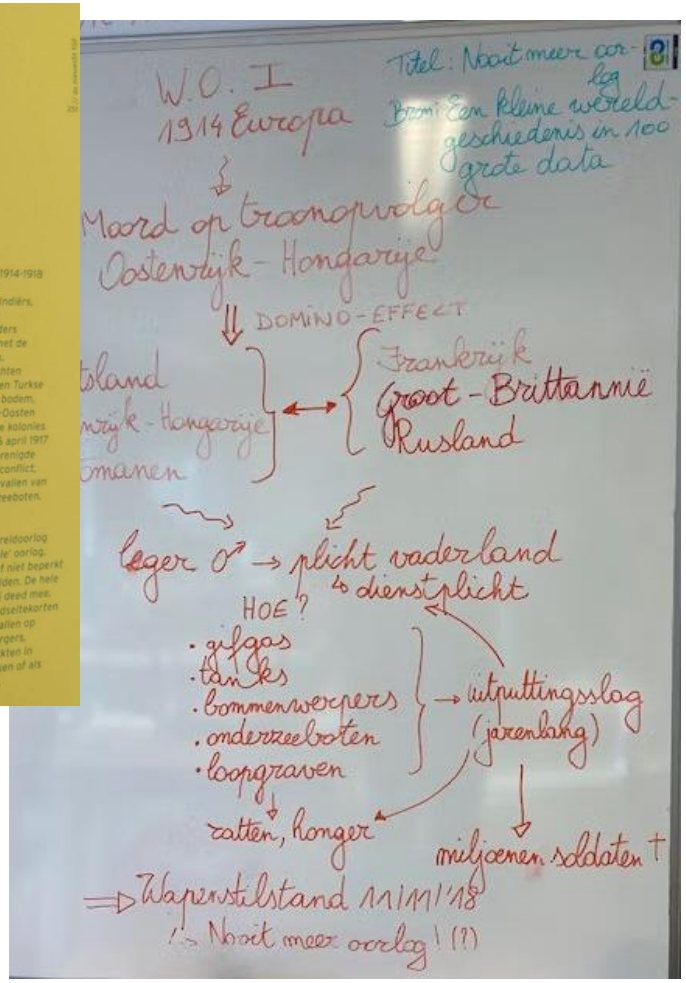
In de **loopgraven** van de Eerste Wereldoorlog stierven miljoenen soldaten. Aan de rivier de Somme of bij Verdun en Passendale vochten ze steeds opnieuw om hetzelfde stukje land. Tien meter vooruit, twaalf meter achteruit. Als schietpoppetjes in een dodelijk spel.

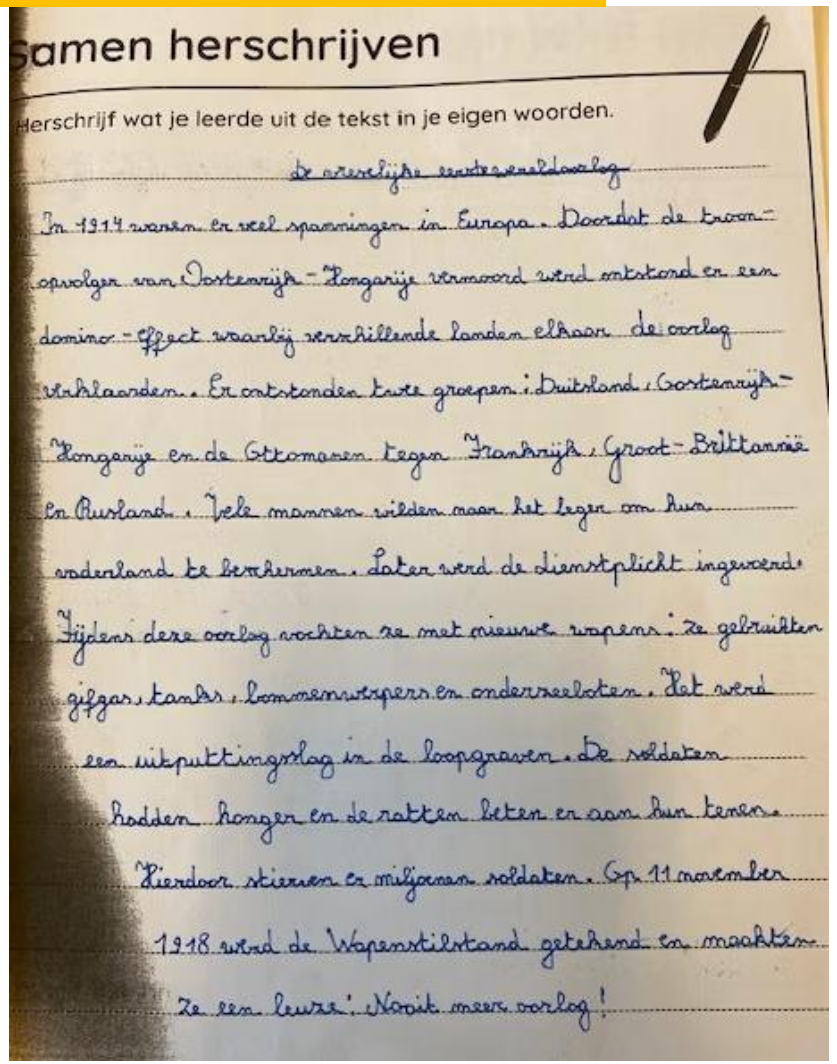
Na de Wapenstilstand in november 1918 kwam een grote **vredesbeweging** op gang. Iedereen hoopte dat de Eerste Wereldoorlog meteen de laatste zou zijn. Naast het boek van Barbusse waren er nog duizenden brieven, gedichten, krantenartikelen, foto's en films die de ellende tot in de vreselijkste details beschreven. Als je die eenmaal kende, was er toch maar één leuze mogelijk? **Nooit meer oorlog!**

?!

De oorlog van 1914-1918 was een echte wereldoorlog. Indiërs, Australiërs en Nieuw-Zeelanders streden mee met de Britse troepen. Er werd gevochten op Russische en Turkse (Ottomaanse) bodem, in het Midden-Oosten en in de Duitse kolonies in Afrika. Op 6 april 1917 stapten de Verenigde Staten in het conflict, na enkele aanvallen van Duitse onderzeeboten.

De Eerste Wereldoorlog was een 'totale' oorlog. De strijd bleef niet beperkt tot de slagvelden. De hele maatschappij deed mee. Er waren voedseltekorten en luchtaanvallen op steden en burgers. Vrouwen werkten in wapenfabrieken of als verpleegster.

Samen herschrijven

Herschrijf wat je leerde uit de tekst in je eigen woorden.

De vreselijke eerste wereldoorlog

In 1914 waren er veel spanningen in Europa. Doordat de troonopvolger van Oostenrijk-Hongarije vermoord werd ontstond er een domino-effect waarbij verschillende landen elkaar de oorlog verklaarden. Er ontstonden twee groepen: Duitsland, Oostenrijk-Hongarije en de Ottomanen tegen Frankrijk, Groot-Brittannië en Rusland. Vele mannen wilden naar het leger om hun vaderland te beschermen. Later werd de dienstplicht ingevoerd. Tijdens deze oorlog vochten ze met nieuwe wapens: ze gebruikten gifgas, tanks, bommenwerpers en onderzeeboten. Het werd een uitputtingsslag in de loopgraven. De soldaten hadden honger en de ratten beten er aan hun tenen. Hierdoor stierven er miljoenen soldaten. Op 11 november 1918 werd de Wapenstilstand getekend en maakten ze een leuze: Nooit meer oorlog!

De kennisopbrengst bij de SamenLezenles nadien samen in een eigen geschreven tekst omgezet.
Van boek naar kennismuur naar tekst!
Juf Nell- GBS De Vijvers

Tijdens de samenschrijvenlessen kan ik mezelf niet ontdoen van de momenten waarop mijn haar op mijn armen rechtstaat, van de stiekeme tranen in mijn ogen dat onze Anderlechtse ketjes dit allemaal al doen… Man man

Juf Nele, L4 , GBS De goede lucht

Stemvolume
brain
book
buddy
boss
DENK
GET START
KEEP CHUGGI
DON'T GIVE UP
ALMOST THERE
YOU DID IT
REFILL

Dan toch geen nieuwe VANS-trui?

Ik koos de onderzoeksvraag 'Klimaatontkenner of de nieuwe Greta Thunberg, hoe keren we het tij?'. Ik ben blij dat Greta actie voert. Toch wil ik weten wat wij nog kunnen doen om voor de natuur en het klimaat te zorgen. Ik las over deze onderzoeksvraag en ontdekte verschillende oplossingen.

We moeten inzetten op duurzame energie. Hierbij komen minder schadelijke broeikasgassen vrij. Voorbeelden daarvan zijn waterkrachtenergie, wind-energie, zonne-energie en bio-energie.

Van de klimaatcrisis kan je bang worden. Daarom moeten we de opwarming van de aarde voorkomen door actie te ondernemen. Kinderen over de hele wereld zetten zich in voor het klimaat door bossen opnieuw aan te planten, meer de fiets te gebruiken, bedreigde dieren te beschermen, zwerfafval op te ruimen, minder voedsel te verspillen ...

Je kan klimaatbewuster leven door minder te kopen, goed te kiezen en spullen lang te koesteren. Ik neem altijd een herbruikbare tas mee als ik naar de winkel ga. Speelgoed ruil ik vanaf nu met mijn vriendjes en ik koop ook in de kringloopwinkel.

We moeten in actie schieten om onze aarde te redden! Elke hulp is nodig! Ik veranderde zelf drie dingen door hierover te leren. We eten thuis nu meer vegetarisch in plaats van elke dag vlees. Mijn ouders zoeken uit of ze zonnepanelen kunnen plaatsen op ons dak. Ik besloot geen nieuwe VANS-trui te vragen, want die had ik eigenlijk niet nodig. Wat is jouw top drie?

BIJLAGE 8: DENK!-rubric – formulier

Evaluatie van het leesbegrip aan de hand van een zelfgeschreven tekst.

naam: _____ datum: _____

Criteria	Expert	Gevorderd	Junior	Starter
1. De tekst bevat een passende titel.		De titel dekt de inhoudelijke lading van de tekst.	Er is een titel, maar deze dekt de lading van de tekst onvoldoende.	De tekst bevat geen titel.
2. De tekst bevat een passende inleiding.		De tekst bevat een inleiding waarin de gekozen onderzoeksvraag en de motivatie hierbij gegeven worden.	De tekst bevat een inleiding met de gekozen onderzoeksvraag, maar geen motivatie hierbij.	De tekst bevat geen inleiding. De tekst bevat een inleiding die niet aansluit bij het midden en slot.
3. De tekst wordt duidelijk opgedeeld in alinea's.		De tekst bevat een duidelijke alineastructuur. Elke alinea bevat slechts één onderwerp.	De tekst bevat een zekere indeling, maar de alinea's zijn onvoldoende duidelijk afgebakend: in minstens één alinea worden meerdere onderwerpen behandeld.	De tekst bevat geen herkenbare indeling.
4. De alinea's zijn goed opgebouwd met een kernzin, aangevuld met details en voorbeelden.		De alinea's zijn goed opgebouwd met een kernzin, aangevuld met definities, uitleg en voorbeelden.	De alinea's openen en eindigen met een kernzin, maar werden niet aangevuld met definities, uitleg en voorbeelden. Of omgekeerd.	Geen enkele alinea opent of eindigt met een kernzin. Geen enkele alinea is aangevuld met definities, uitleg en voorbeelden.
5. Er wordt structuur aangebracht in de tekst door passende verwijs- en voegwoorden te gebruiken.	Er wordt gebruikgemaakt van verwijswoorden en voegwoorden. Deze zijn steeds passend bij het teksttype.	Er wordt gebruikgemaakt van verwijswoorden en voegwoorden. Deze zijn meestal passend bij het teksttype.	Er wordt gebruikgemaakt van verwijswoorden en voegwoorden, maar deze zijn niet passend bij het teksttype.	Er wordt geen gebruik gemaakt van verwijswoorden en voegwoorden.

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070 Ontdek de wereld in
Leer punt
DENK!
DWAO DOELGERICHT WERKEN AAN OPBRENGSTEN

De opgebouwde kennismuur' bij het DENK! thema 'Kan België als klein land ook groots zijn'
Juf Nele- De goede lucht

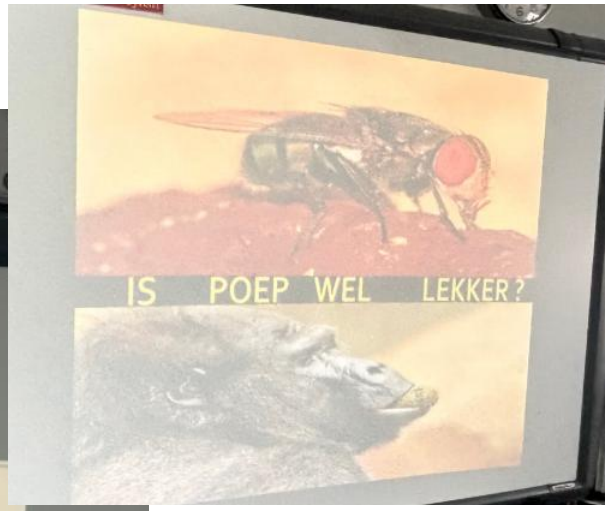
De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070 Leerpunt
Ontdek de wereld in DENK!

De opgebouwde kennismuur’ bij het DENK! thema ‘Kunnen vieze dingen ook nuttig zijn?’
L3 - Meester Bart- De goede lucht

Presentatie van de onderzoeksvraag! Een mooie koppeling met de leerlijnen ICT en mondelinge taalvaardigheid (spreken)
Juf Jolien- De goede lucht

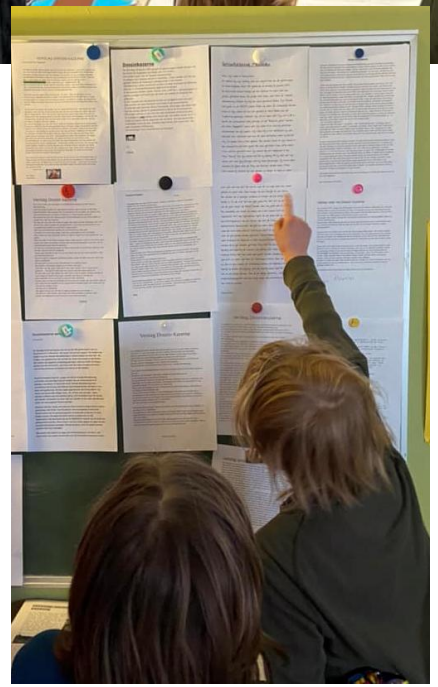

Presentatie van de onderzoeksopbrengst.
Wij vertellen aan de hand van onze eigen geschreven tekst aan elkaar wat we te weten kwamen.
Van lezen naar schrijven, van praten naar luisteren.
Meester Bart- De goede lucht

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070 Ontdek de wereld in
Leer punt
DENK!

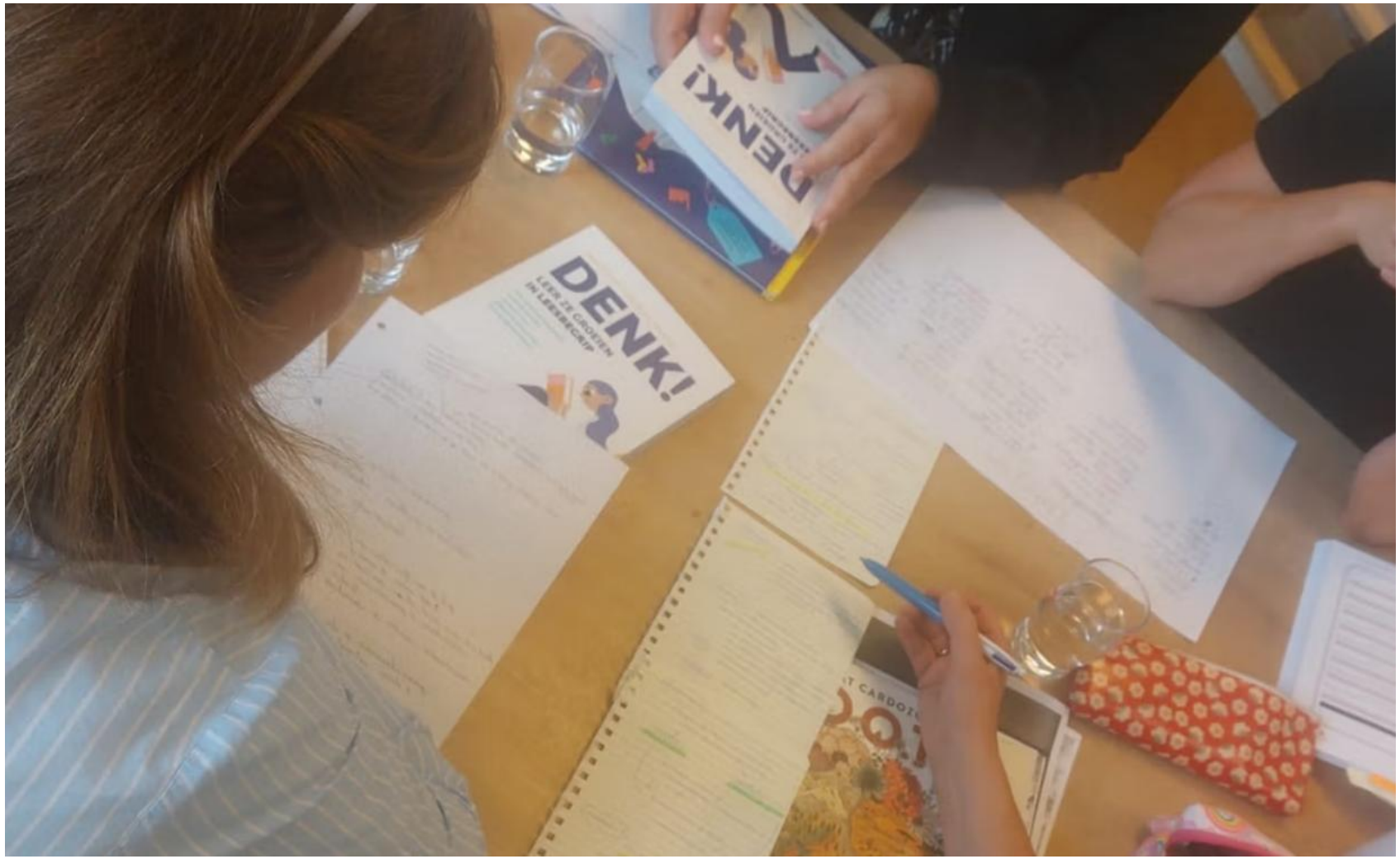

De Oogappel - Gent
L6
Is/was oorlog een oplossing?

DENK! krachtig leesonderwijs is **teamwerk!**

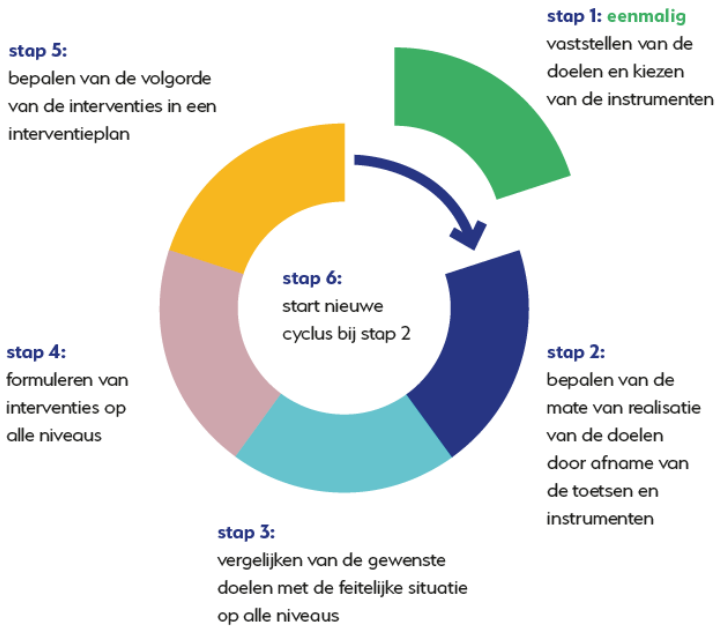
De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070
Leer punt
Ontdek de wereld in DENK!

DENK! DWAO
doelgericht werken aan opbrengsten

(cyclisch monitoren en doelgerichte interventies op leerling, leraar- en schoolniveau)

DWAO DOELGERICHT WERKEN AAN OPBRENGSTEN

EEN CYCLISCH PROCES OP LEERLING-, LERAAR- EN SCHOOLNIVEAU

DWAO DOELGERICHT WERKEN AAN OPBRENGSTEN

GROEPSNIVEAU

Stap 1		Stap 2
VOORBEREIDING **LERAAR**	VOORBEREIDING **LEESCOACH**	GESPREKSVOERING

• groepsscoreformulier invullen (bijlage 2)
• formulier 'eigen aanbod en instructie door leraar' invullen (bijlage 19)
• reflectie door de leraar + voorbereiding op voortgangsbespreking a.d.h.v.
  ◦ groepsscoreformulier
  ◦ formulier 'eigen aanbod en instructie door leraar'
	De leescoach neemt de ingevulde documenten van de leraar door en reageert op:
	• groepsscoreformulier (bijlage 2)
	• formulier 'eigen aanbod en instructie door leraar' (bijlage 19)
	a.d.h.v. deze documenten:
	• voorlopige interventies bepalen = bespreekpunten voor voortgangsbespreking
		• Terugblik:
		  ◦ Hoe stond de groep (leerlingen en leraar) er vorige keer voor?
		  ◦ Zijn de afgesproken interventies gerealiseerd?
		• Stand van zaken:
		  ◦ Hoe staat de groep (leerlingen en leraar) er nu voor?
		  ◦ Hoe staat de leraar er nu voor?
		• Vooruitkijken en interventies plannen

DWAO DOELGERICHT WERKEN AAN OPBRENGSTEN

SCHOOLNIVEAU

Stap 1	Stap 2
VOORBEREIDING **LERAAR**	GESPREKSVOERING

Verzamelen van volgende gegevens:
• schooloverzicht toetsgegevens van alle groepen (bijlage 23)
• schooloverzicht aanbod van de leraar in alle groepen (bijlage 24)
• schooloverzicht voorwaarden op schoolniveau (bijlage 20)
 	
VOORBEREIDING **KERNTEAM**
 	
Na ontvangst neemt het kernteam de volgende documenten door:
• schooloverzicht toetsgegevens van alle groepen (bijlage 23)
• schooloverzicht aanbod van de leraar in alle groepen (bijlage 24)
• schooloverzicht voorwaarden op schoolniveau (bijlage 20)
	Kernteam bespreking:
	• Terugblik:
	  ◦ Hoe stond de groep (leerlingen en leraar) er vorige keer voor?
	  ◦ Zijn de afgesproken interventies gerealiseerd?
	• Stand van zaken:
	  ◦ Hoe staat de groep (leerlingen en leraar) er nu voor?
	  ◦ Hoe staat de leraar er nu voor?
	• Vooruitkijken en interventies plannen
	
	Teambespreking:
	• resultaten voorleggen aan team
	• interventies toelichten en centraal stellen

DENK! DWAO
doelgericht werken aan opbrengsten

online platform met instrumenten

GEGEVENS OVER DE LEERLINGEN BIJ BEGRIJPEND LEZEN

- BIJLAGE 1: Het groepsscoreformulier – werkwijze bij het invullen van het groepsscoreformulier door leraar en leescoach
- BIJLAGE 2: Het groepsscoreformulier – overzichten groepsscores, behaalde resultaten en aanpak bij begrijpend lezen
- BIJLAGE 2: Het groepsscoreformulier – overzichten groepsscores, behaalde resultaten en aanpak bij begrijpend lezen (Excel)
- BIJLAGE 3: Werkwijze bij het voeren van leesgesprekken voeren en de intonatietoets
- BIJLAGE 4: Intonatietoets – formulier
- BIJLAGE 5: Leesgesprekken voeren – formulier
- BIJLAGE 6: Interventies bij de intonatietoets en het voeren van leesgesprekken
- BIJLAGE 7: Werkwijze bij DENK!-rubric
- BIJLAGE 8: DENK!-rubric – formulier

GEGEVENS OVER DE LERAAR BIJ BEGRIJPEND LEZEN

- BIJLAGE 9: Observatie-instrument DENK! – KennisMetersles
- BIJLAGE 10: Scores berekenen vanuit het observatie-instrument DENK! – KennisMetersles
- BIJLAGE 11: Observatie-instrument DENK! – SamenLezenles
- BIJLAGE 12: Scores berekenen vanuit het observatie-instrument DENK! – SamenLezenles
- BIJLAGE 13: Observatie-instrument DENK! – SamenSchrijvenles
- BIJLAGE 14: Scores berekenen vanuit het observatie-instrument DENK! – SamenSchrijvenles
- BIJLAGE 15: Observatie-instrument DENK! – Beantwoorden van de onderzoeksvraag
- BIJLAGE 16: Scores berekenen vanuit het observatie-instrument DENK! – Beantwoorden van de onderzoeksvraag
- BIJLAGE 17: Observatie-instrument DENK! – Presenteren van de kennisopbrengst
- BIJLAGE 18: Scores berekenen vanuit het observatie-instrument DENK! – Presenteren van de kennisopbrengst
- BIJLAGE 19: Formulier aanbod en instructie door de leraar bij het begrijpend leesonderwijs

Werkdocumenten voor de cyclus DWAO op schoolniveau

- BIJLAGE 20: Schooloverzicht voorwaarden op schoolniveau
- BIJLAGE 21: Vragenlijst voorwaarden op schoolniveau
- BIJLAGE 22: Scores berekenen vanuit de vragenlijst voorwaarden op schoolniveau
- BIJLAGE 23: Schooloverzicht toetsgegevens van alle groepen
- BIJLAGE 24: Schooloverzicht aanbod van de leraar in alle groepen

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070
Leerpunt
Ontdek de wereld in DENK!

DENK! …

- ✓ **een evidence informed** plan van aanpak
- ✓ **betekenisvol en functioneel** – koppeling tussen Nederlands en wereldoriëntatie
- ✓ vertrekt vanuit een **breed thema** aangestuurd door **onderzoeksvragen**
- ✓ werkt met een **authentiek, rijk en gevarieerd boekenaanbod**
- ✓ twee type lessen: **expliciete directe instructie (EDI) én kennisontwikkeling**
- ✓ krachtig leesonderwijs is **teamwerk! (CTE -** Collective Teacher Efficacy)
- ✓ **doelgericht werken aan opbrengsten** (cyclisch monitoren en doelgerichte interventies op leerling, leraar- en schoolniveau)

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070 Leerpunt
Ontdek de wereld in DENK!

Fier in beeld.

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070 Ontdek de wereld in
Leer punt
DENK!

OV SG

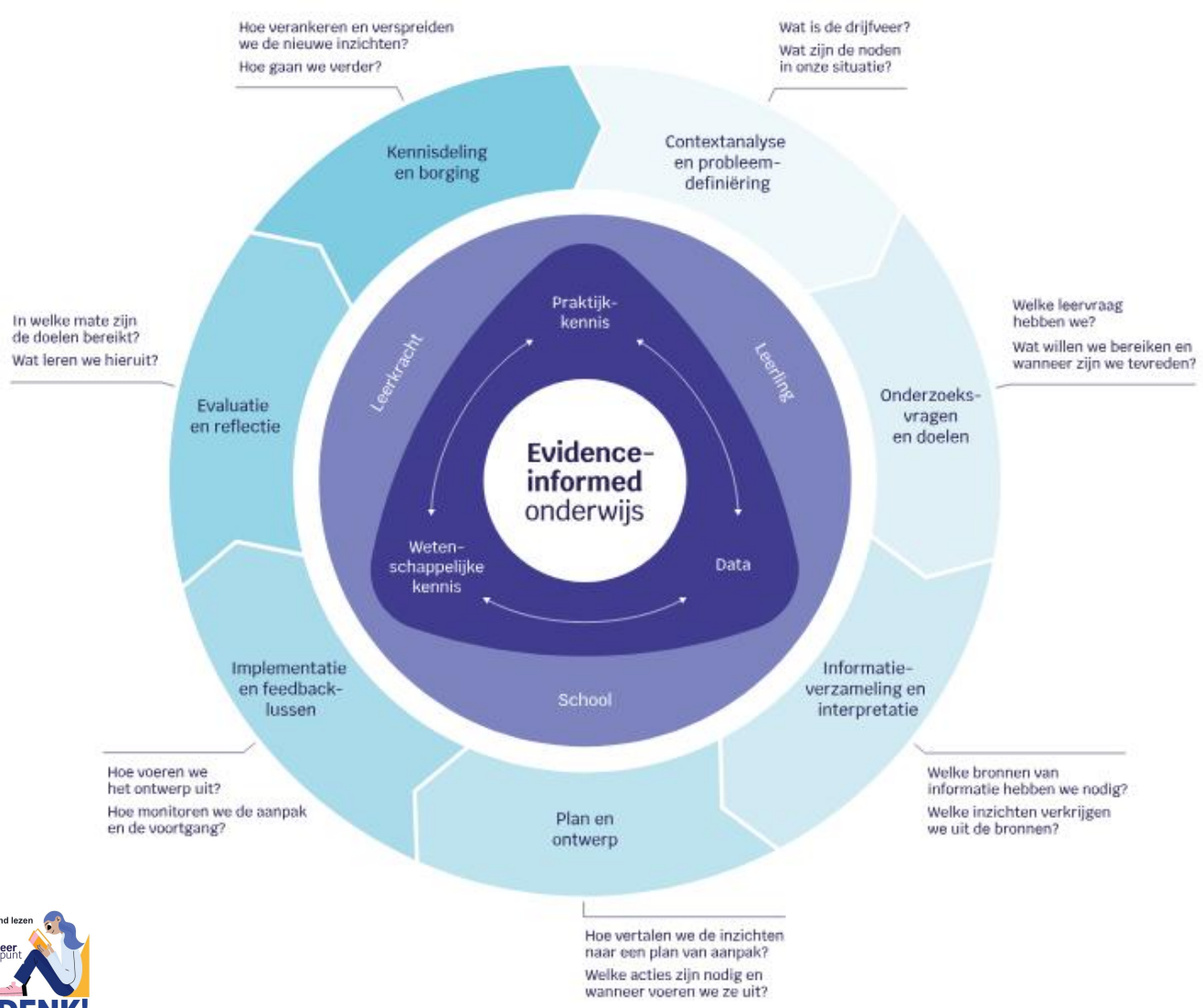
SAMEN GEMEENTELIJK ONDERWIJS ANDERLECHT

Leer punt

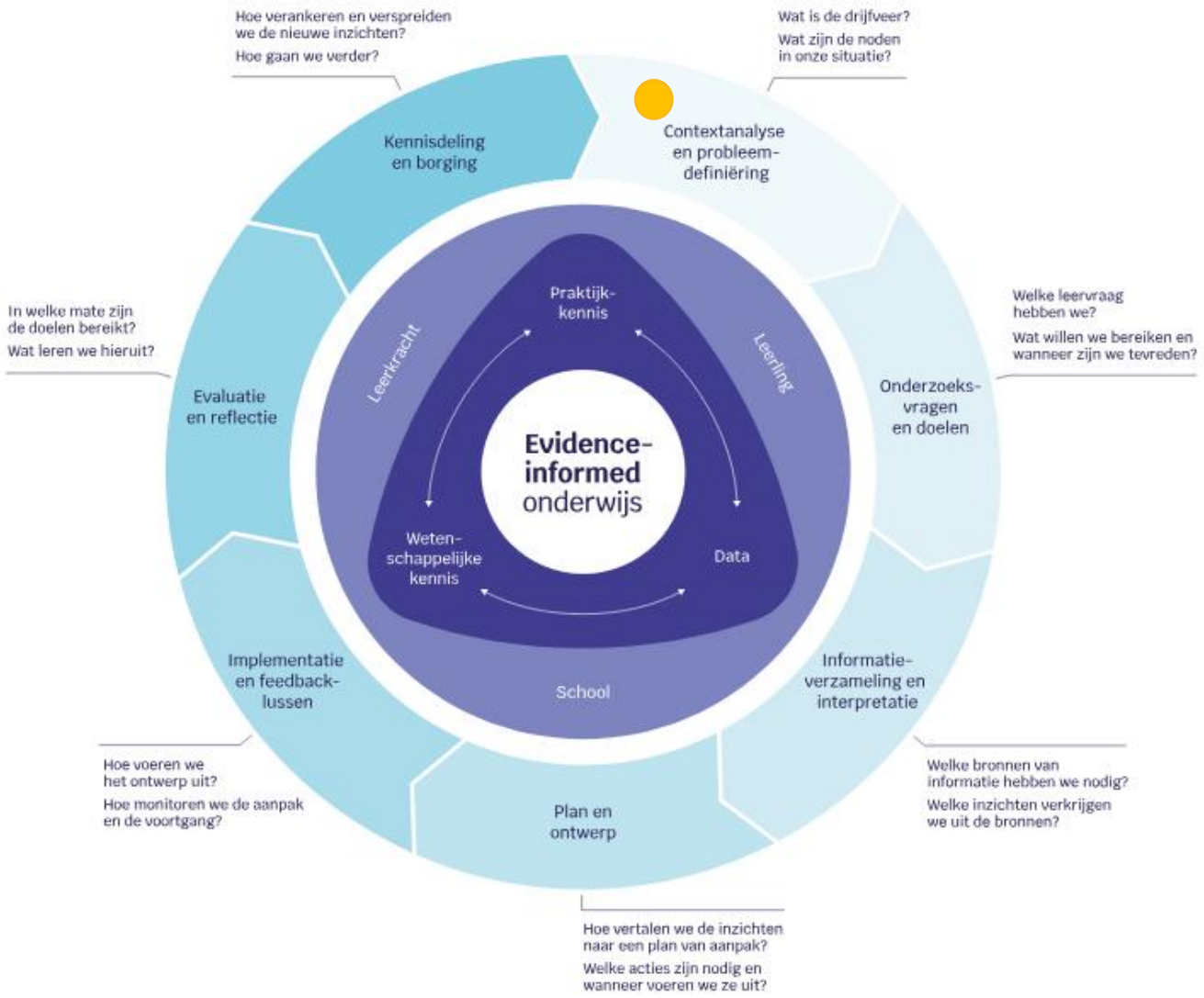
Met GBS De Vijvers en GBS De Goede Lucht

Een ruggensteun in verandering

Het zoeken.

De realiteit in onderwijs en context. Brussel- Anderlecht- meertaligheid- armoede- dalende onderwijsresultaten in data van de school én internationaal onderzoek - uitdagend- lerarentekort- kansarmoede- motivatie- doelgericht en breder evalueren- kennisarmoede- ambitie- leesmotivatie- nieuwe kennisrijke minimumdoelen- rijke teksten- Leer Lokaal het leerplan van OVSG- gedrevenheid- de battle met invulboeken en methodes- zoeken- ouderparticipatie-

Vinden- versterken- verbeteren- veranderen-vernieuwen- verankeren.

Hoe?

onderwijsrealiteit.

Resultaten Vlaamse toetsen: "Geen dramatische terugval, maar ook geen brede vooruitgang"

Het lerarentekort blijft één van de grootste uitdagingen voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel.

385 VTE tekort

Kwaliteitsalliantie waarschuwt scholen voor invulboeken: "Brengen soms weinig bij en zijn onnodig duur"

Niet alleen thuistaal leidt tot een daling van leesniveau, kansarmoede speelt nog grotere rol

REPORTAGE ONDERWIJS

Deze scholen bewijzen dat we de leescrisis kunnen bezweren: 'Iédere les is er een in begrijpend lezen'

ANALYSE LEESONDERWIJS

We lezen steeds slechter. En dat ligt niet alleen aan de school

Zuhal Demir: "Onderwijs moet opnieuw gelijkekansenmachine zijn"

Pleidooi voor school: de kracht van kennis en de tol van onwetendheid

«Er zit heel veel potentieel in kwetsbare Brusselse jongeren»

Minister van Onderwijs Demir wil met 'inspiratiescholen' kwaliteit opkrikken: "Meer focus op wiskunde, Nederlands en goed gedrag"

Laat leerlingen een langere periode over hetzelfde kennisrijke brede thema lezen

1.1 Het belang van lezen over hetzelfde kennisrijke brede thema gedurende een langere periode

Terzake

"We worden diverser, maar onze leerlingen scoren veel beter": op bezoek bij één van de Vlaamse inspiratiescholen

Débora Votquenne

contextrealiteit.

•**23%** van de Brusselaars loopt **risico op armoede** (2025). Ter vergelijking: ongeveer 7% in Vlaanderen en 13% in Wallonië.

•Op 1 januari 2025 ontvingen 47.304 Brusselaars **een leefloon**. Dat zijn er meer dan in Vlaanderen, hoewel Vlaanderen ongeveer vijf keer zoveel inwoners telt.

•Het Brussels Gewest heeft van alle Belgische **gewesten de hoogste armoede- en sociale uitsluitingscijfers** volgens de federale statistiekdienst.

•In Brussel bestaan grote verschillen tussen gemeenten. Gemeenten zoals Sint-Joost-ten-Node, Sint-Jans-Molenbeek**, Anderlecht**, Koekelberg, Schaarbeek en Brussel-Stad behoren tot de **gemeenten met de laagste inkomens** in België.

Bron: welzijnsbarometer

De vonk.

‘Wij willen het Snaaskerke van Brussel worden’

Robin, Nathalie en Anne-Marie.
DENK! boekvoorstelling - oktober 24

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070 Ontdek de wereld in
Leer punt
DENK!

De focus. De ambitie.

? Hoe kunnen we de leesvaardigheid én leesmotivatie van onze Brusselse ketjes verhogen?

? Kunnen we Nederlands verbinden met andere leergebieden zoals wetenschappen & techniek, aardrijkskunde en geschiedenis?

? Hoe kunnen we breder evalueren dan enkel via onze methodetoetsen en de AVI's die we afnemen?

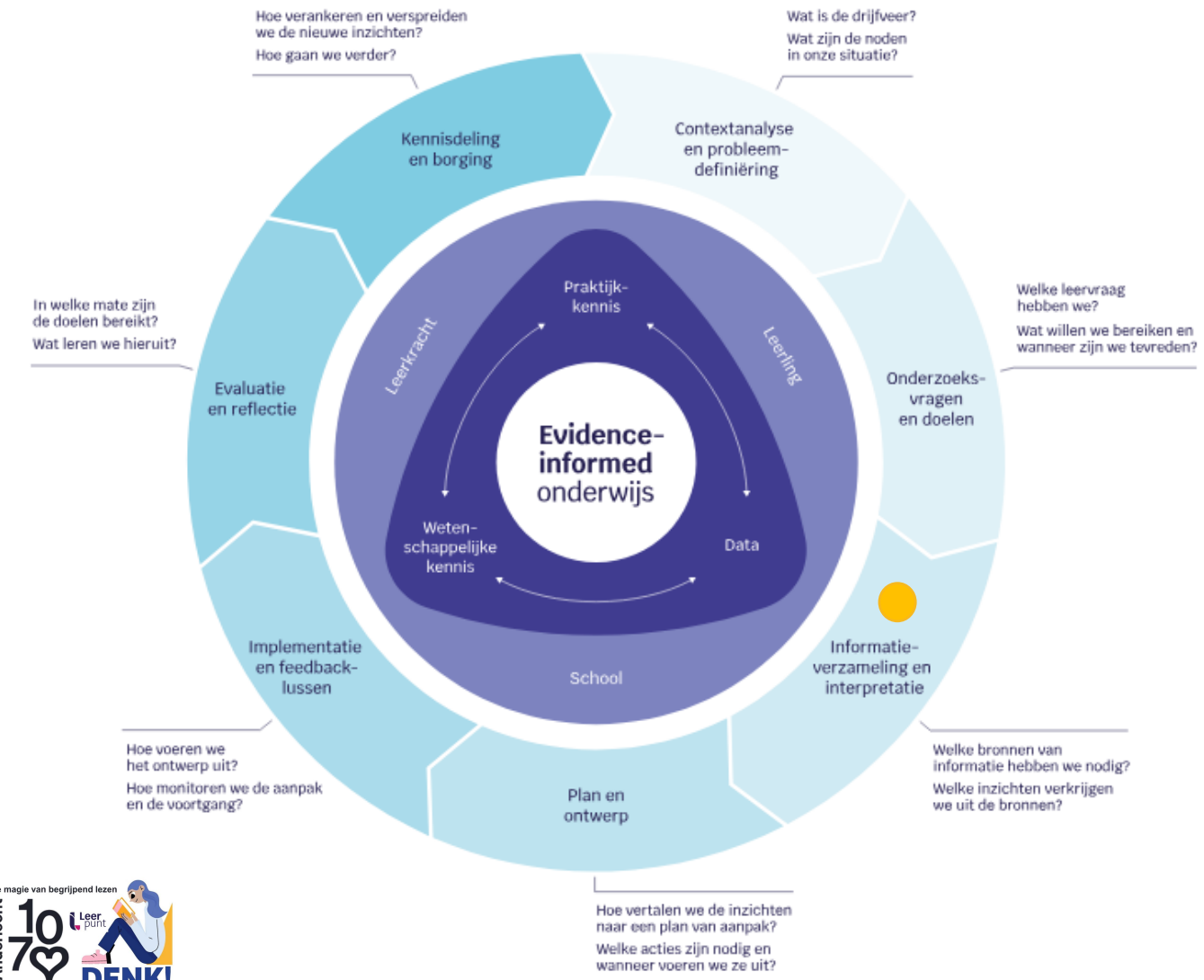
? Welke rijke teksten kunnen we koppelen aan leerdoelen zoals wetenschappen & techniek, aardrijkskunde en geschiedenis?

? Hoe kunnen we als leerkracht in onze leerKRACHT staan?

? Hoe kunnen we onze lesaanpak versterken en onze onderwijskwaliteit verhogen?

? Hoe kunnen we leren betekenisvol en functioneel maken?

De wijsheid binnen brengen.

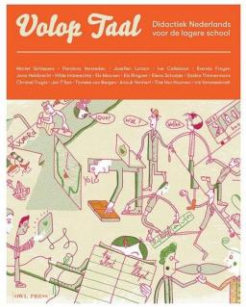

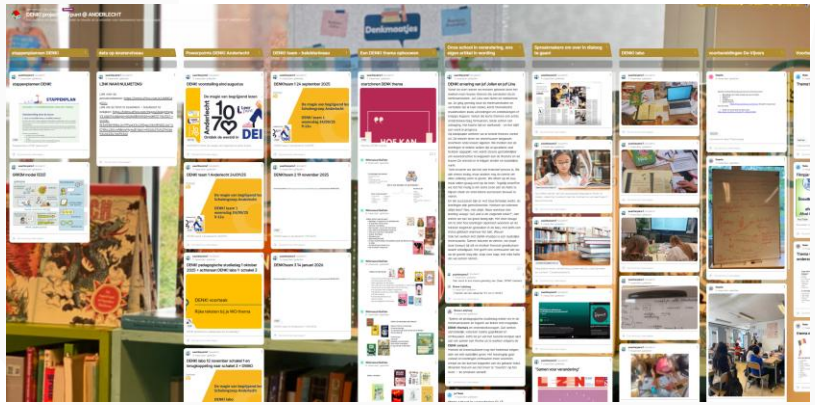

Stroomlijnen.

Een implementatiestructuur en –planning opstellen.
Een online platform om kennis uit te wisselen opmaken.
Mandaten verhelderen en vastleggen.

implementatieplanning

DENK!

pedagogisch adviseurs & begeleiders

inhoud/organisatie	sept	okt	nov- dec	jan-feb	maart	april	mei	juni
DENK! team directeur De Vijvers directeur De Goede lucht leescoach De Vijvers leescoach De Goede lucht coördinerend directeur adviseurs/begeleiders maandelijks/tweemaandelijks	planning- afspraken							
	DWAO op leerling-, leraar- en schoolniveau -							
	communicatie ifv projectopvolging- administratie							
DENK! lesson-study professionalisering op maat- voorbereiden- nadenken- dialoog- uitproberen- reflecteren tweewekelijks	schakel 1: voorbereiding door de leraar							
		schakel 3: Samenwerkingsles- SamenLezenles + SamenSchrijvenles						
			schakel 2: KennisMetersles					
				schakel 4: beantwoorden van de onderzoeksvraag				
				schakel 5: presenteren van de kennisopbrengst				
pedagogische studiedag DENK! directeurs & dirco leescoaches DENK! lerarenteam	DENK! 1: wetenschappelijke onderbouwing- link Leer Lokaal- schakel 1 en schakel 3							
				DENK! 2: schakel 2- 4 en 5				
leescoach op school	DWAO op leerling- leraar- en klasniveau							
	coach in het leer- en implementatieproces (observaties, vragen, aanspreekpunt, ..)							
		afspraken op schoolniveau vastleggen (verticale en horizontale lijn aanbod)						
			partners (bib, ouders) -					

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070 Ontdek de wereld in
Leer punt
DENK!

DENK! team
directeur De Vijvers
directeur De Goede lucht
leescoach
zorgcoördinator
leraar 2e graad
leraar 3e graad
coördinerend directeur
adviseurs/begeleiders

DENK! team

- planningen en afspraken op schoolniveau
- DWAO - cyclisch monitoren op leerling-, leraar- en schoolniveau.
- communicatie ivm projectopvolging, administratie

DENK! team

- frequentie tweemaandelijks
  - september -**live**
  - november - digitaal
  - januari - **live**
  - maart - **live**
  - mei - digitaal

DENK! labo
lesson-study
professionalisering op maat- voorbereiden- nadenken- dialoog- uitproberen- reflecteren

tweewekelijks

DENK! labo

- lesson-studygewijs telkens een nieuw inhoud uit DENK!
- kennis verwerven- samen vertalen naar de klasvloer- samen uitproberen- reflecteren en bijsturen.

DENK! labo

- frequentie twee- driewekelijks, afhankelijk van piekmomenten.
- live- op de projectscholen- wisselend qua werklocatie tussen beide scholen. (16u-18u)
- Bij het DENK! labo bouwen we ook aan een padlet waarop het proces in kaart gebracht wordt, materialen gedeeld worden, interessante artikels gepost worden en boekenlijsten opgebouwd worden.

  - september : geen labo owv pedagogische studiedag
  - oktober : 2 labo's
  - november: 2 labo's
  - december: 1 labo
  - januari: geen labo owv pedagogische studiedag
  - februari: 1 labo
  - maart: 2 labo's
  - april: 2 labo's
  - mei: 1 labo
  - juni: 1 labo

pedagogische studiedag DENK!
directeurs & dirco
leescoaches
DENK! lerarenteam

2 pedagogische studiedagen DENK!

- wetenschappelijke onderbouwing
- recent non-fictie boekenaanbod in de kijker
- DENK! schakels in de kijker
- Deze pedagogische studiedagen bieden telkens de fond om binnen de DENK! labo's verder te vertalen naar de klasvloer.

DENK! 1: wetenschappelijke onderbouwing- link Leer Lokaal- schakel 1 en schakel 3

september:

- wetenschappelijke onderbouwing DENK!
- DENK! in vogelperspectief
- de plaats van DENK! in het leesonderwijs
- DENK! schakel 1: voorbereiding van een DENK! thema
  - een breed thema verbinden met doelen wereldoriëntatie
  - een authentiek, rijk en gevarieerd boekenaanbod samenstellen. Kennis over rijke teksten.
- DENK! schakel: SamenLezenLes en SamenSchrijvenLes

DENK! 2: schakel 2- 4 en 5

januari:

- DENK! schakel 2: de KennisMetersles
- DENK! schakel 4: Beantwoorden van de onderzoeksvraag
- DENk! schakel 6: Presenteren

leescoach op school

Opdracht DENK! leescoach

- ondersteuning van de leescoach tot op de klasvloer.
- verzamelen van data van monitoring op leerling-, leraar- en schoolniveau
- coachen tot op de klasvloer, samen voorbereiden, samen uitproberen
- aanspreekpunt op school
- coachen van collega's op school
- contact met ouders/ bibliotheek/ partners
- valorisatie van materialen bewaken
- vastleggen van aanbod en overlegmomenten op school voor jaar 1 en volgende jaren.
- groeinoden signaleren
- DENK! implementatieproces visualiseren in de teamkamer

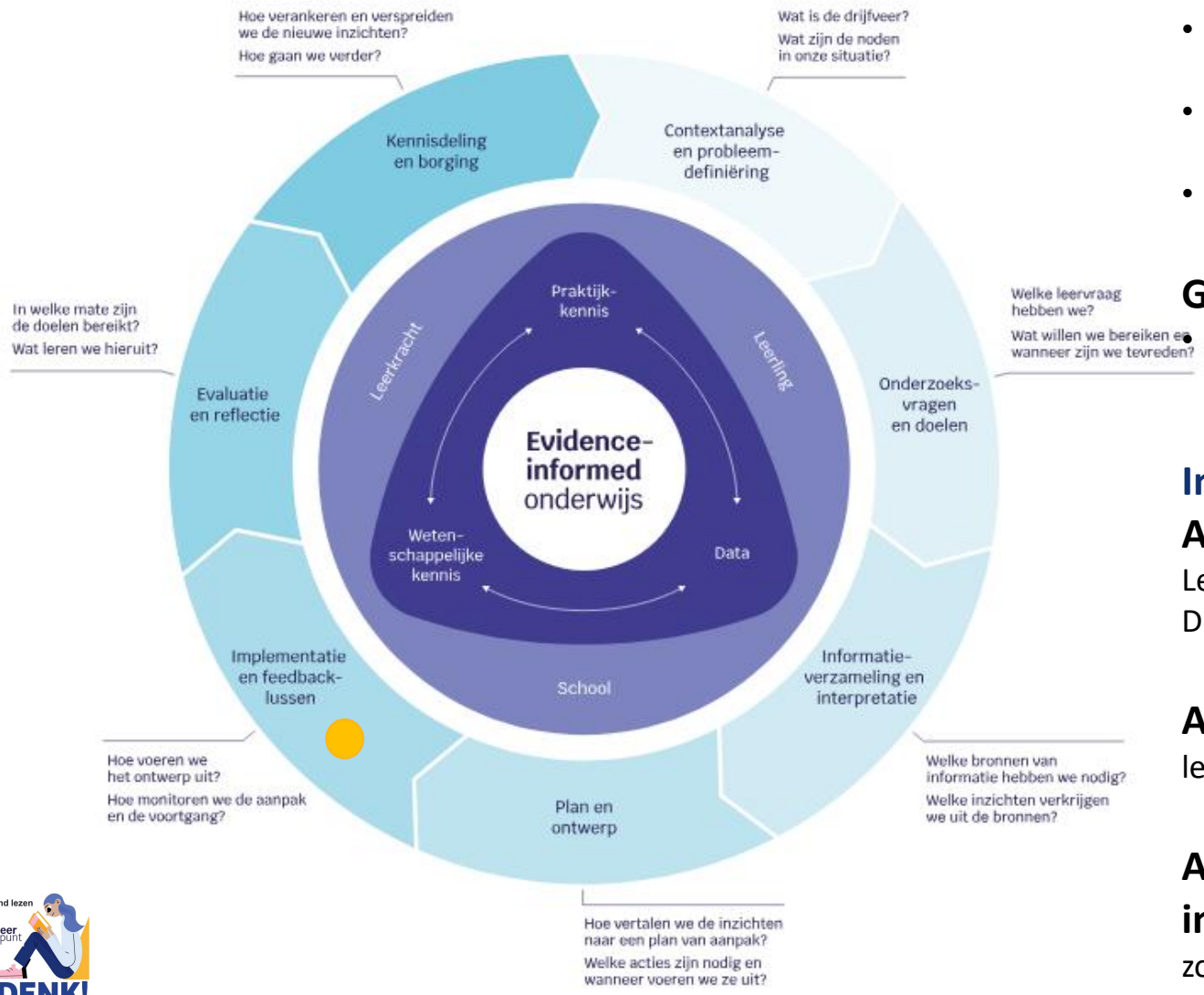
Opdracht DENK! leescoach

- OVSG ondersteunt hierin door het aanleveren van materialen, ondersteuning in dit proces, bewaken van planning.
- ondersteuning: live/ digitaal

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070 Leer punt
Ontdek de wereld in DENK!

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht
1070
Ontdek de wereld in
Leer punt
DENK!

Onderweg. Terugkijken.

Procesbril:

Bijsturen:

- Geen enkele kandidaat reageerde op de vacature voor ‘leescoach’. Lerarentekort.
- Leesradar, een nieuwe monitoringtool voor begrijpend lezen. Hoe kijken we hier naartoe? Haakt dit in op onze werking? Afspraken?
- Minimumdoelen. Basiskompas. Ontwerpen van een themaplanner.

Gelukzalig glimlachen:

- Het lerarenteam is compleet en blijft rechtop staan in deze boeiende tijden.

Inhoudelijke bril:

Analyse van de leerlingengegevens:

Leesgesprekken voeren, intontatietoets, AVI leesresultaten, Leesradar, DENK! rubric, groepsscoreformulier, Vlaamse toetsen, OVSG toets, …

Analyse van de leraargegevens: kwaliteit leraargedrag bij lesschakels en het daarbij horende gesprek/interventies.

Analyse op schoolniveau en de daaruit volgende interventies: personeelsinzet, materialen, partners, organisatie, zorgbeleid, …

Minimumdoelen. Geïntegreerd werken. Basiskompas.
We ontwerpen een themaplanner met reflectietool.

Themaplanning: week 1
motivatie + nieuwe kennis verwerven bij subthema 1

Kennisankers week 1:

Themadoelen:
Geïntegreerd werken:
Hier noteer je alle doelen die je vanuit dit thema kan selecteren. Vertrek vanuit de doelen wereldoriëntatie. Deze zijn de inhoudelijke motor. Vul verder aan met doelen uit Nederlands, Kunst en Cultuur en andere leergebieden.
Spiraalcurriculum: De geselecteerde doelen bouwen verder op de doelen die hiervoor aangeleerd werden. Bekijk ook deze voorafgaande doelen. Zo weet je welke voorkennis al werd aangebracht en kan je deze opnieuw activeren.
Leerlingen begeleiden: Denk bij de selectie van doelen ook na over de ondersteunings- en verdiepingsdoelen die je kan inzetten bij de geselecteerde doelen.

Thema-reflectietool

Op het gebied van themakeuze:

- Was het thema voor de kinderen betekenisvol?
- Was het thema kennisrijk? Werden de kennisankers voldoende verworven en geïntegreerd in reeds aanwezige kennis?
- Was er voldoende voorkennis uit vorige leerjaren om dit thema op te bouwen? Indien niet. Welke voorkennis ontbrak en moest à la minute opgebouwd worden?
- Bouwt dit thema samen met de andere thema's dit schooljaar aan een evenwichtige en totale persoonlijkheidsontwikkeling?
- Bouwt dit thema verder op thema's uit vorige leerjaren én is dit thema een startpunt om in een hogere leerjaar op verder te bouwen?
- Zijn er afspraken gemaakt met mijn collega's over deze themakeuze? Moeten er afspraken herbekeken worden?

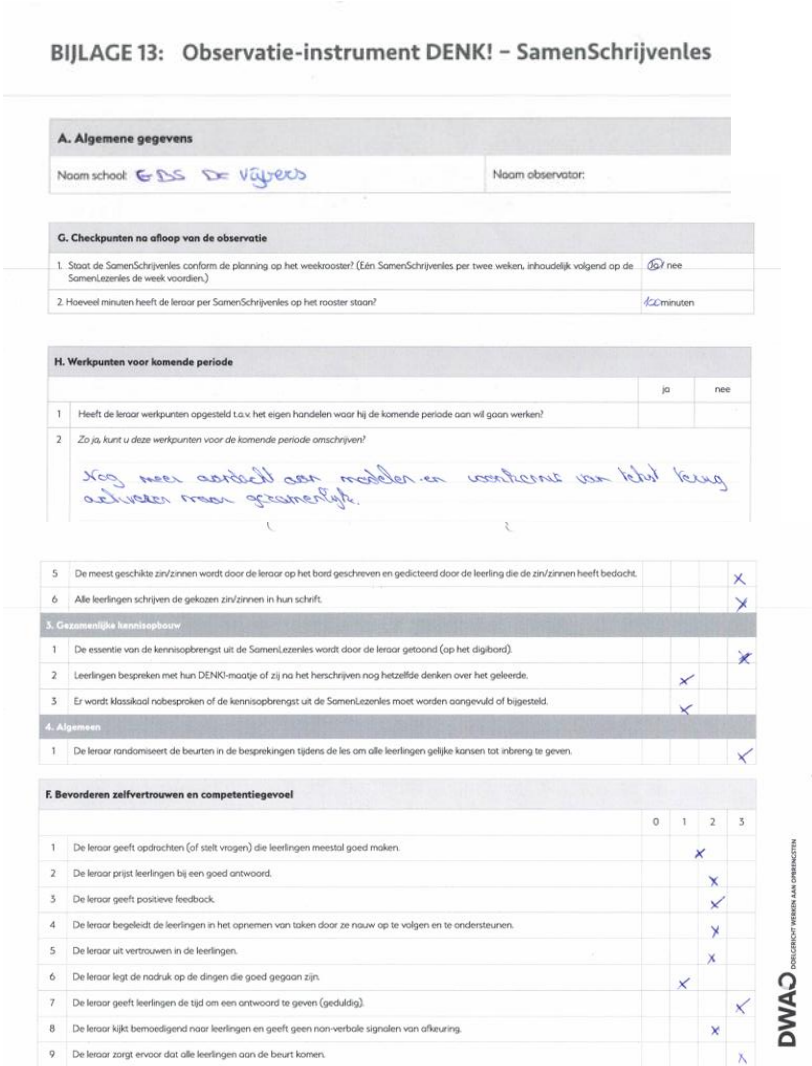
Op het gebied van de **doelen:**

- Hoe liep het vertalen van doelen op leerlingenniveau? Hoe betrek je de leerlingen hierbij?
- Zijn de beoogde doelen behaald?
- Kon je doelgericht en cyclisch evalueren?
- Welke manieren van evalueren gebruikte je?
- Welke doelen waren moeilijk om te behalen? Wat is daarvoor nodig?
- Welke ondersteunings- en verdiepingsdoelen kon ik inzetten?

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070 Leerpunt
Ontdek de wereld in DENK!

3. DENK! SCHAKEL 2

BIJLAGE 13: Observatie-instrument DENK! – SamenSchrijvenles

A. Algemene gegevens

Naam school: [illegible] De Vijvers | Naam observator:

G. Checkpunten na afloop van de observatie

1. Staat de SamenSchrijvenles conform de planning op het weekrooster? (Eén SamenSchrijvenles per twee weken, inhoudelijk volgend op de SamenLezenles de week voordien.)	ja / nee
2. Hoeveel minuten heeft de leraar per SamenSchrijvenles op het rooster staan?	120 minuten

H. Werkpunten voor komende periode

		ja	nee
1	Heeft de leraar werkpunten opgesteld t.a.v. het eigen handelen waar hij de komende periode aan wil gaan werken?		
2	*Zo ja, kunt u deze werkpunten voor de komende periode omschrijven?*		

Nog meer aandacht aan modellen en voorlezen van tekst laten activiteiten meer gezamenlijk.

5	De meest geschikte zin/zinnen wordt door de leraar op het bord geschreven en gedicteerd door de leerling die de zin/zinnen heeft bedacht.				X
6	Alle leerlingen schrijven de gekozen zin/zinnen in hun schrift.				X
3. Gezamenlijke kennisopbouw					
1	De essentie van de kennisopbrengst uit de SamenLezenles wordt door de leraar getoond (op het digibord).				X
2	Leerlingen bespreken met hun DENK!-maatje of zij na het herschrijven nog hetzelfde denken over het geleerde.		✓		
3	Er wordt klassikaal nabesproken of de kennisopbrengst uit de SamenLezenles moet worden aangevuld of bijgesteld.		✓		
4. Algemeen					
1	De leraar randomiseert de beurten in de besprekingen tijdens de les om alle leerlingen gelijke kansen tot inbreng te geven.				✓

F. Bevorderen zelfvertrouwen en competentiegevoel

		0	1	2	3
1	De leraar geeft opdrachten (of stelt vragen) die leerlingen meestal goed maken.			✓	
2	De leraar prijst leerlingen bij een goed antwoord.			✓	
3	De leraar geeft positieve feedback.			✓	
4	De leraar begeleidt de leerlingen in het opnemen van taken door ze nauw op te volgen en te ondersteunen.			✓	
5	De leraar uit vertrouwen in de leerlingen.			✓	
6	De leraar legt de nadruk op de dingen die goed gegaan zijn.		✓		
7	De leraar geeft leerlingen de tijd om een antwoord te geven (geduldig).				✓
8	De leraar kijkt bemoedigend naar leerlingen en geeft geen non-verbale signalen van afkeuring.			✓	
9	De leraar zorgt ervoor dat alle leerlingen aan de beurt komen.				✓

DWAO OBSERVEERT WERKEN AAN OPBRENGSTEN

Fragmenten uit de effectmeting op lerarenniveau en het observatiedocument van een lesschakel.
Voer voor gesprek en interventies.

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070 Ontdek de wereld in
Leer punt
DENK!

School					
Klas					
Toetsdatum	1/09/25	1/02/26	1/06/26		
TOETS	B6	M6	E6	Hoogste instructie niveau	Frustratie
Leerling 1	E5				
Leerling 2	E7	plus			
Leerling 3	plus	plus			
Leerling 4	E6	M7		E7	
Leerling 5	M7	E7		plus	
Leerling 6	plus	plus			
Leerling 7	M7				
Leerling 8	plus	plus			
Leerling 9	E7	plus			
Leerling 10	plus	plus			
Leerling 11	E7	plus			
Leerling 12	M7	plus			
Leerling 13	M6	E6			

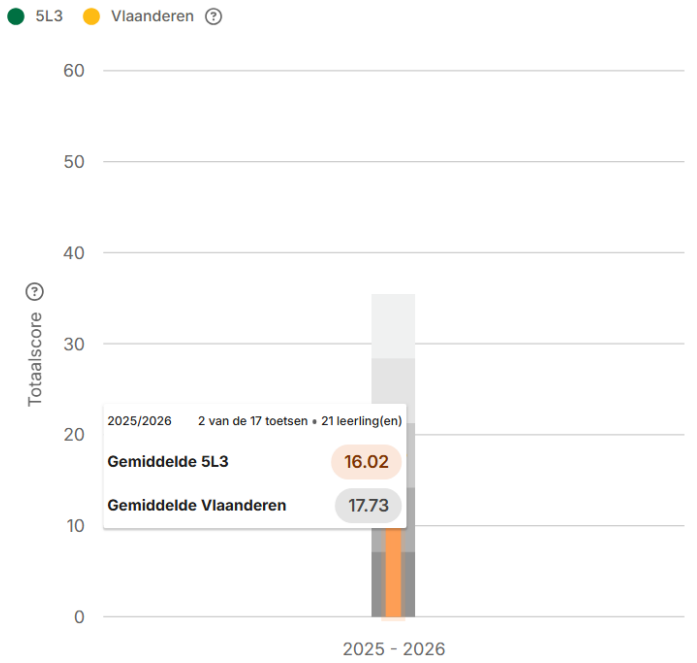
	AANTALLEN PER LEESNIVEAU			PERCENTAGES PER LEESNIVEAU		
TOETS	B5	M5	E5	B5	M5	E5
start						
M3						
E3						
M4						
E4						
M5	2	2	1	11,8%	11,8%	5,9%
E5	3	2	1	17,6%	11,8%	5,9%
M6	5	2	1	29,4%	11,8%	5,9%
E6	4	4	1	23,5%	23,5%	5,9%
M7	2	1	4	11,8%	5,9%	23,5%
E7		4	5		23,5%	29,4%
plus	1	2	4	5,9%	11,8%	23,5%

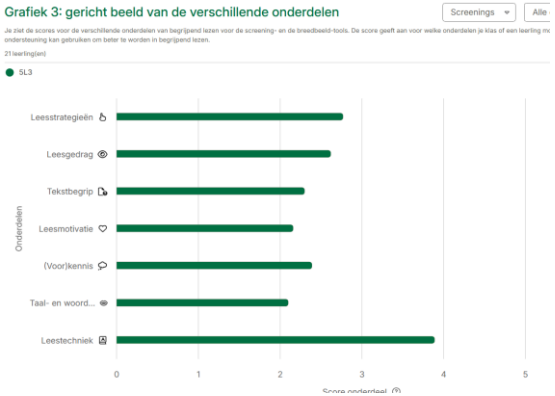
	AANTALLEN ONDER/OP/BOVEN			PERCENTAGES ONDER/OP/BOVEN		
onder	10	10	8	58,8%	58,8%	47,1%
op	4	1	5	23,5%	5,9%	29,4%
boven	3	6	4	17,6%	35,3%	23,5%
				100,0%	100,0%	100,0%

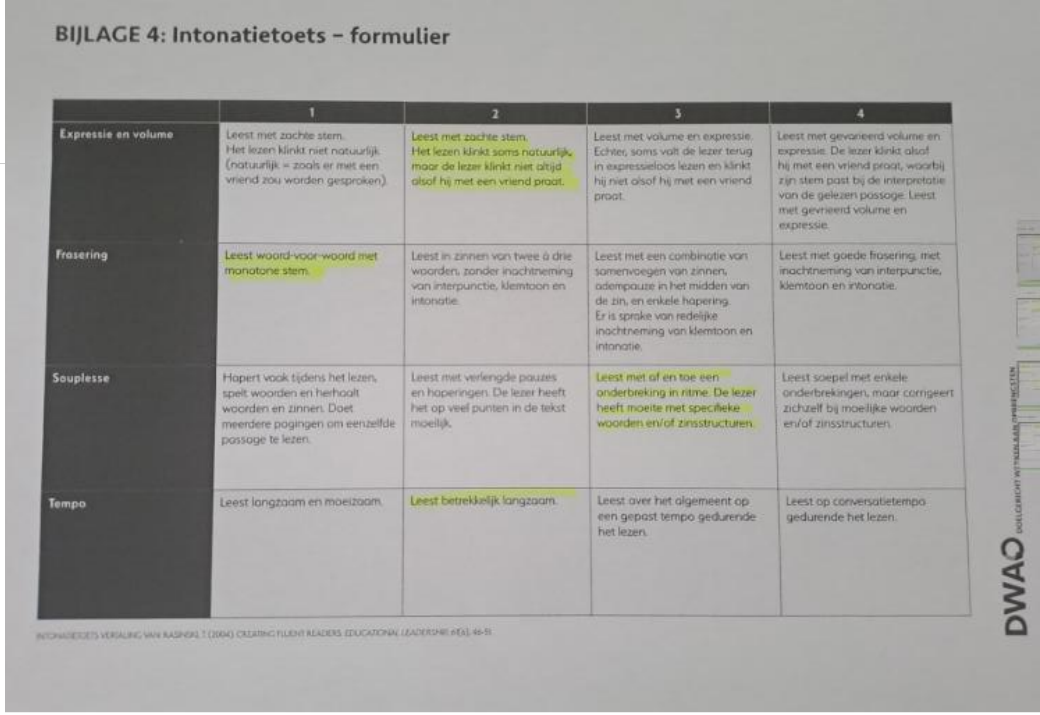
Grafiek 1: globaal beeld begrijpend-leesvaardigheid

Je ziet de totaalscore van de screening-tools per leerjaar (met uitzondering van de luistertoets L1; zie hiervoor grafiek 2). De totaalscore geeft globaal weer hoe vaardig je klas of een leerling is voor begrijpend lezen. Hoe meer toetsen een leerling aflegde in de loop van het schooljaar, hoe preciezer de score.

De luistervaardigheidstoets wordt niet opgenomen in deze berekening. Je kunt deze terugvinden in de grafiek voor screening-tools, waar je elke screening afzonderlijk kunt raadplegen.

BIJLAGE 4: Intonatietoets – formulier

	1	2	3	4
Expressie en volume	Leest met zachte stem. Het lezen klinkt niet natuurlijk. (natuurlijk = zoals er met een vriend zou worden gesproken).	Leest met zachte stem. Het lezen klinkt soms natuurlijk, maar de lezer klinkt niet altijd alsof hij met een vriend praat.	Leest met volume en expressie. Echter, soms valt de lezer terug in expressieloos lezen en klinkt hij niet alsof hij met een vriend praat.	Leest met gevarieerd volume en expressie. De lezer klinkt alsof hij met een vriend praat, waarbij zijn stem past bij de interpretatie van de gelezen passage. Leest met gevarieerd volume en expressie.
Frasering	Leest woord-voor-woord met monotone stem.	Leest in zinnen van twee à drie woorden, zonder inachtneming van interpunctie, klemtoon en intonatie.	Leest met een combinatie van samenvoegen van zinnen, adempauze in het midden van de zin, en enkele hapering. Er is sprake van redelijke inachtneming van klemtoon en intonatie.	Leest met goede frasering, met inachtneming van interpunctie, klemtoon en intonatie.
Souplesse	Hapert vaak tijdens het lezen, spelt woorden en herhaalt woorden en zinnen. Doet meerdere pogingen om eenzelfde passage te lezen.	Leest met verlengde pauzes en hoperingen. De lezer heeft het op veel punten in de tekst moeilijk.	Leest met af en toe een onderbreking in ritme. De lezer heeft moeite met specifieke woorden en/of zinsstructuren.	Leest soepel met enkele onderbrekingen, maar corrigeert zichzelf bij moeilijke woorden en/of zinsstructuren.
Tempo	Leest langzaam en moeizaam.	Leest betrekkelijk langzaam.	Leest over het algemeent op een gepast tempo gedurende het lezen.	Leest op conversatietempo gedurende het lezen.

DWAO

praatwijzer leesgesprekken

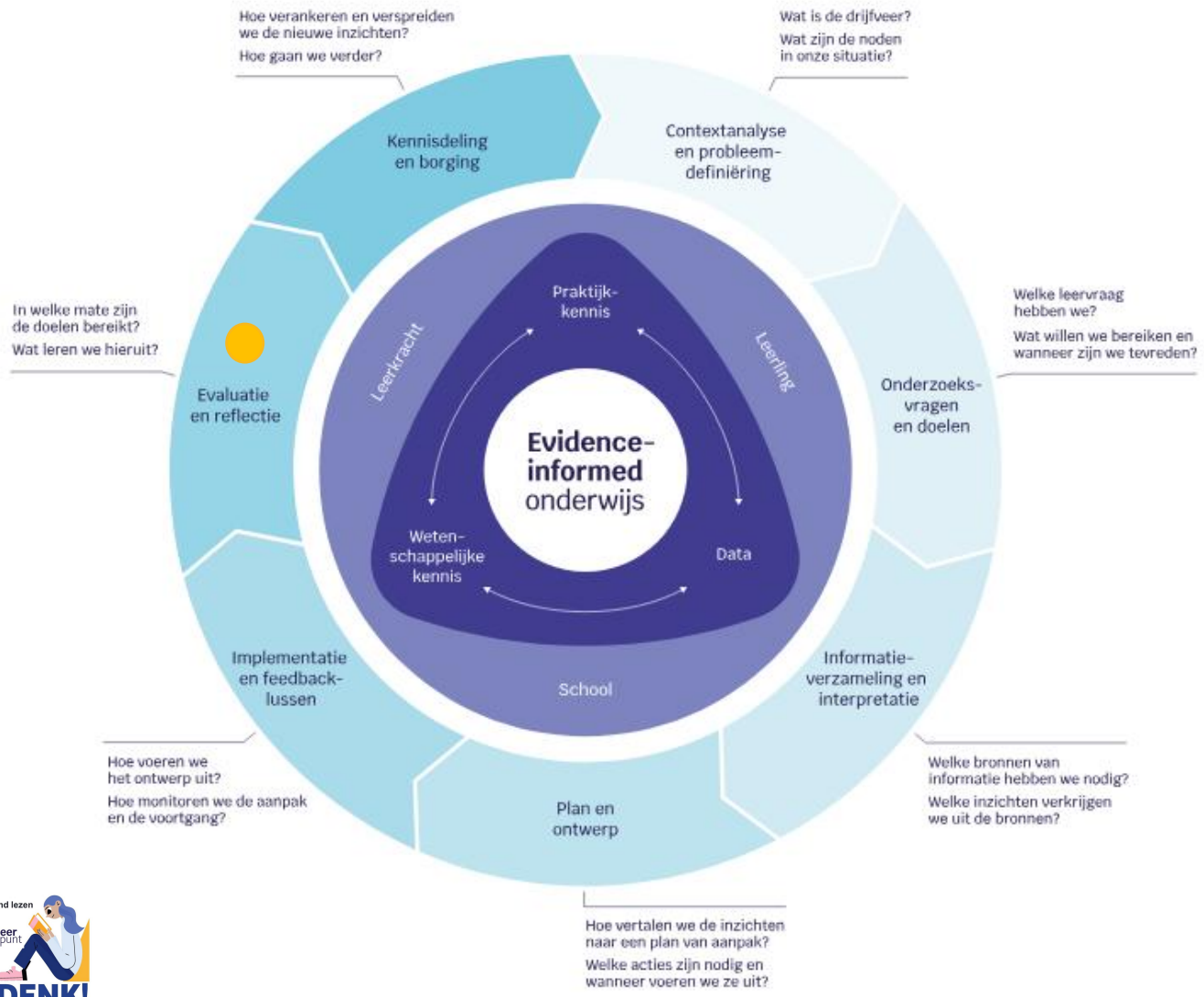
- Welke **onderzoeksvraag** koos jij uit het DENK! thema? Waarom koos jij voor dit boek? Wat hoop je hierin te lezen? Vind je dit een goed boek? Waarom wel/niet?
- **Vertel kort over het boek.** Als leraar mag je doorvragen om info te verzamelen over volgende items. Zo check je het leesbegrip.
  - fictie: setting-personages-probleem-doelen-gebeurtenis-oplossing
  - non-fictie: onderwerp- hoofdgedachte- ondersteunende details- gebruik van woordenschat uit de tekst.
- Welke **aantekeningen** maakte je al in je DENK! schrift bij het lezen? Kan je even vertellen aan de hand van je aantekeningen wat je las? Welke antwoorden op je gekozen onderzoeksvraag vond je al?

- Vertel eens, wat gaat goed bij het lezen? Waar moet je nog aan werken?
- **Lees** eens een stukje **hardop**. Je mag zelf kiezen welk stukje. Een stukje dat je al las. Ik ga even luisteren naar hoe je leest. Hoe vlot je leest, of je leest met expressie. Duid je bevindingen aan op het formulier **'intonatietoets'.**
- Hoe lang denk je nog nodig te hebben om dit boek uit te lezen? Lees je het hele boek uit of enkel hoofdstukken die je nodig hebt bij je onderzoeksvraag?
- Waar kan ik jou mee helpen?
- Ik heb zelf ook nog deze **tip** voor jou:

Fragmenten uit de leesdata.

Reflecteren over effecten en neveneffecten.

Stil staand verder gaan. Reflecteren.

- Elk contactmoment start met een SOAR analyse. Strength, opportunities, ambitions & results.

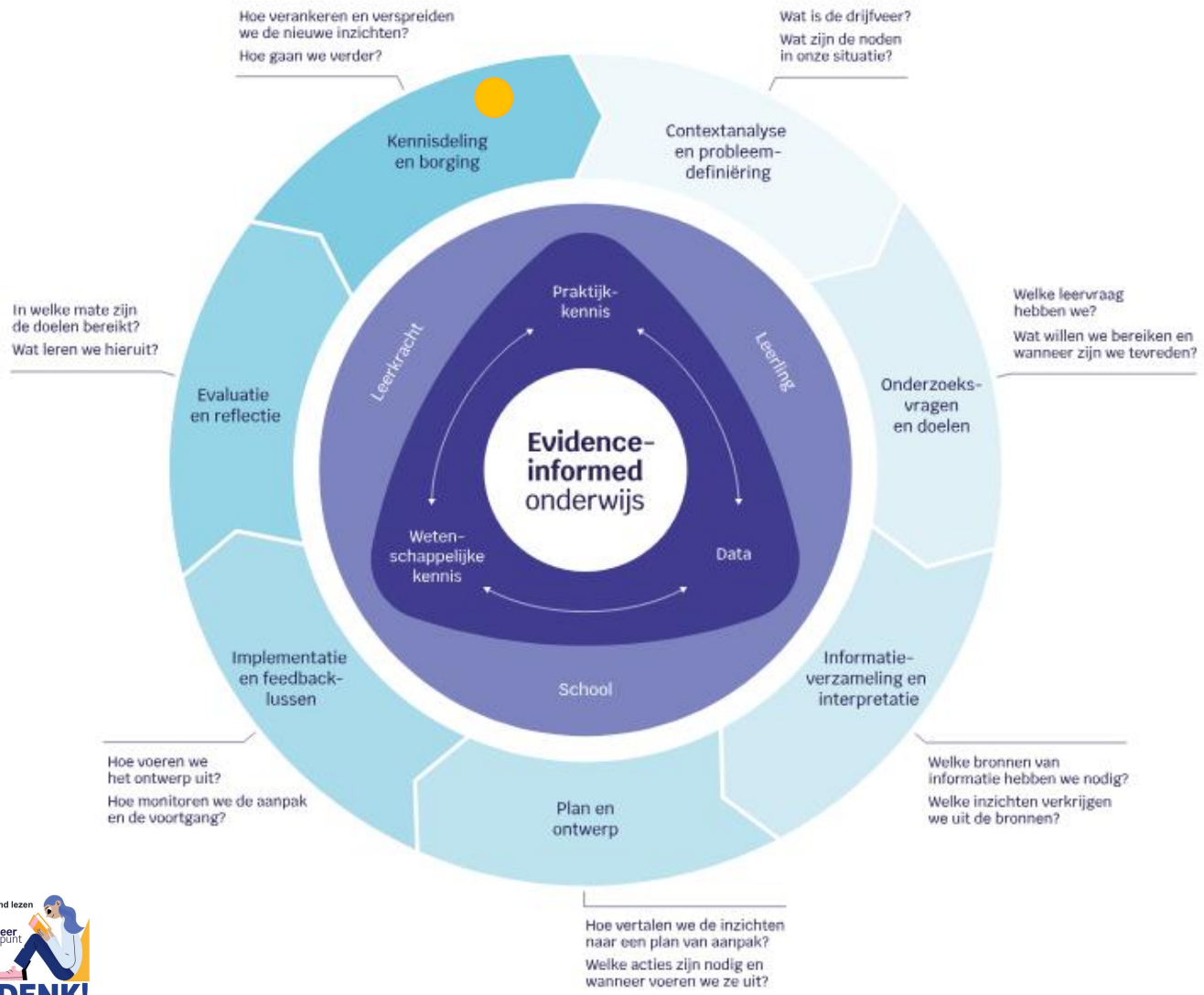

- Evidenties in vraag stellen. De why onderzoeken. bv. waarom de intontatietoets wel/niet een meerwaarde is bij het voeren van leesgesprekken?

- Samen nadenken over oplossingen. Bv. L6 uit GBS De Vijvers heeft een langere leerkuil dan L6 uit GBS De goede lucht.

- Stilstaan bij wat fundamenteel verandert in het denken van leerlingen en leraren. Vastleggen van dit veranderproces in een ‘artikel’: onze school in verandering.

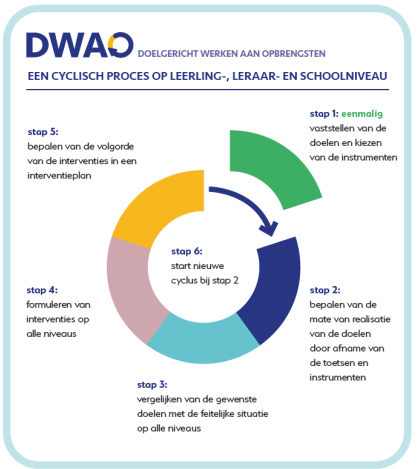
Verankeren en verkennen.

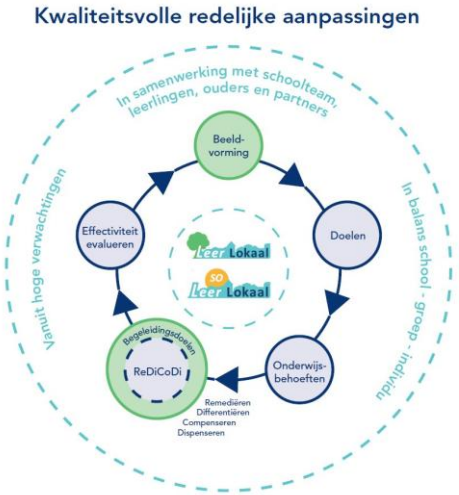

2026-2027: verankeren

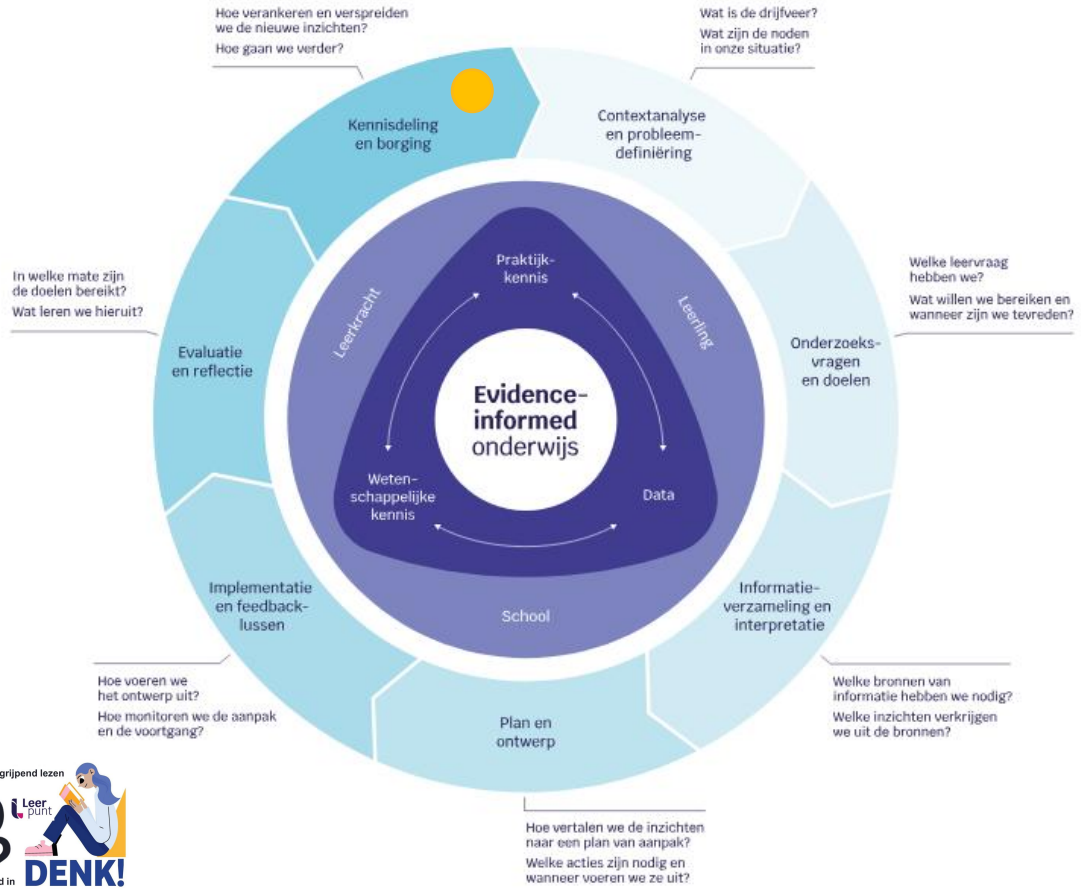
Verankeren:

- Schooleigen afspraken vastleggen in een afsprakenkaart.
- Uitzetten van momenten van collegiale hospitatie, observatie, reflectie en overlegmomenten in een tijdspad voor de volgende schooljaren.
- Doelgericht werken aan opbrengsten (DWAO) op niveau van de leerling, leraar en de school verankeren in het plan op leerlingenbegeleiding.
- Mandaten en verwachtingen helder stellen.

Verankeren en verkennen.

2026-2027: Verderzetting van het project met eigen professionaliseringmiddelen.

Inhoudelijke verdieping:

- LIST voortgezet lezen- versterken van technisch leesonderwijs.
- Verdiepend kennis verwerven over de denkbeelden.
- DWAO verder verfijnen en uitbouwen in de klas- en schoolwerking.
- Boekbaden. Leren kennen van nieuwe kinder- en jeugdliteratuur en linken maken met de minimumdoelen.
- Presentatiemogelijkheden verkennen schakel 5.

Praktische denkoefeningen:

- DENK! & doelenregistratie in digitaal platform
- Afstemmen van DENK! en Basiskompas op elkaar/ efficiëntie-oefening naar voorbereiding en afstemming
- Ouderbetrokkenheid en leesonderwijs, een plan van aanpak, samenwerking LIGO & bibliotheek)

Begeleidingsmomenten:

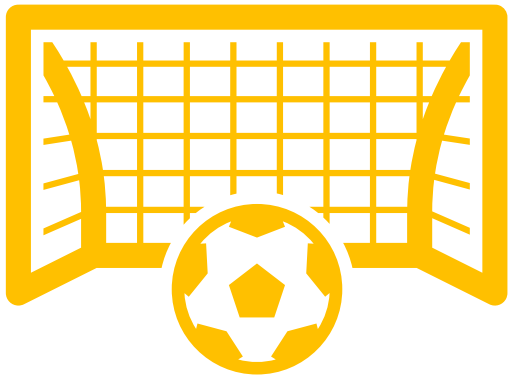
- Observatie en videocoaching op de klasvloer.
- Collegiale hospitatie
- Zelfreflectie en observatiemomenten op de klasvloer.

‘Informele’ inspiratieschool

- Olievlek naar andere klassen en scholen.

Doel bereikt?

- **Informeren over de DENK! aanpak.**
- **Informeren** over het **proces** dat doorlopen werd, de keuzes en route.
- **Delen** van succeservaringen en trotsmomenten, uitdagingen en valkuilen.
- **Inkijk geven** in de ondersteuning en begeleiding die er was; materialen, instrumenten of hulpmiddelen die gebruikt en ontwikkeld werden;
- **Informeren** hoe we het **evidence-informed werken** concreet hebben toegepast.
- **Delen** welke inzichten we vandaag al meenemen voor de verdere verduurzaming.

Dan rest enkel nog de aftiteling ☺

Geïnspireerd en geïntrigeerd?

Zoeken Mijn OVSG

Onze vorming en begeleiding > Word DENK!-expert

Bewaar deze pagina Deel deze pagina

LAGER ONDERWIJS BUITENGEWOON BASISONDERWIJS

Word DENK!-expert

Begrijpend lezen is geen geïsoleerd vak binnen onze leergebieden. Met de methodiek DENK! maak je verbinding tussen authentiek boekmateriaal, rijke teksten, taal en 'Ik en de wereld'.

Over de opleiding · Voor wie · Programma · Data en locaties

Over de opleiding

In deze opleiding maak je **uitgebreid** kennis met de inhouden van de methodiek DENK!

Bied een **actueel en sterk boekenaanbod** aan in je klas. Kom los van losse teksten uit de handleiding en werk **geïntegreerd** aan leesonderwijs binnen de verschillende leergebieden. Op basis van jouw zelfgekozen onderzoeksvraag daag je je leerlingen uit om kennis op te doen in **authentiek** boekmateriaal. Leerlingen verruimen zo hun kennis over de leergebieden heen.

In de **KennisMetersles** zet je leestijd op het uurrooster, laat je de leerlingen leeskilometers maken, praten over onderzoeksvragen en werken met een leesmaatje. Tijdens de **SamenLezenles** herlees je een rijke tekst meermaals en maak je gebruik van leesstrategieën. Hierop bouwen we verder met de **SamenSchrijvenles.** Een DENK!-thema ronden we af door de onderzoeksvraag te beantwoorden. Deze aanpak

Praktisch

Dit traject bestaat uit:
3 volledige dagen - Huis Madou Brussel
(online aansluiten bij de fysieke sessies is niet mogelijk)

DATA EN LOCATIES

Quick-win: lagere school

Schakel 3:
De SamenLezenles en de SamenSchrijvenles

Bv. een leraar uit L5 wil bij een lessenreeks over **uitvindingen en techniek** werken met een rijke tekst. Alleen. Hoe doe je dat? DENK!
ondersteunt in een plan van aanpak.

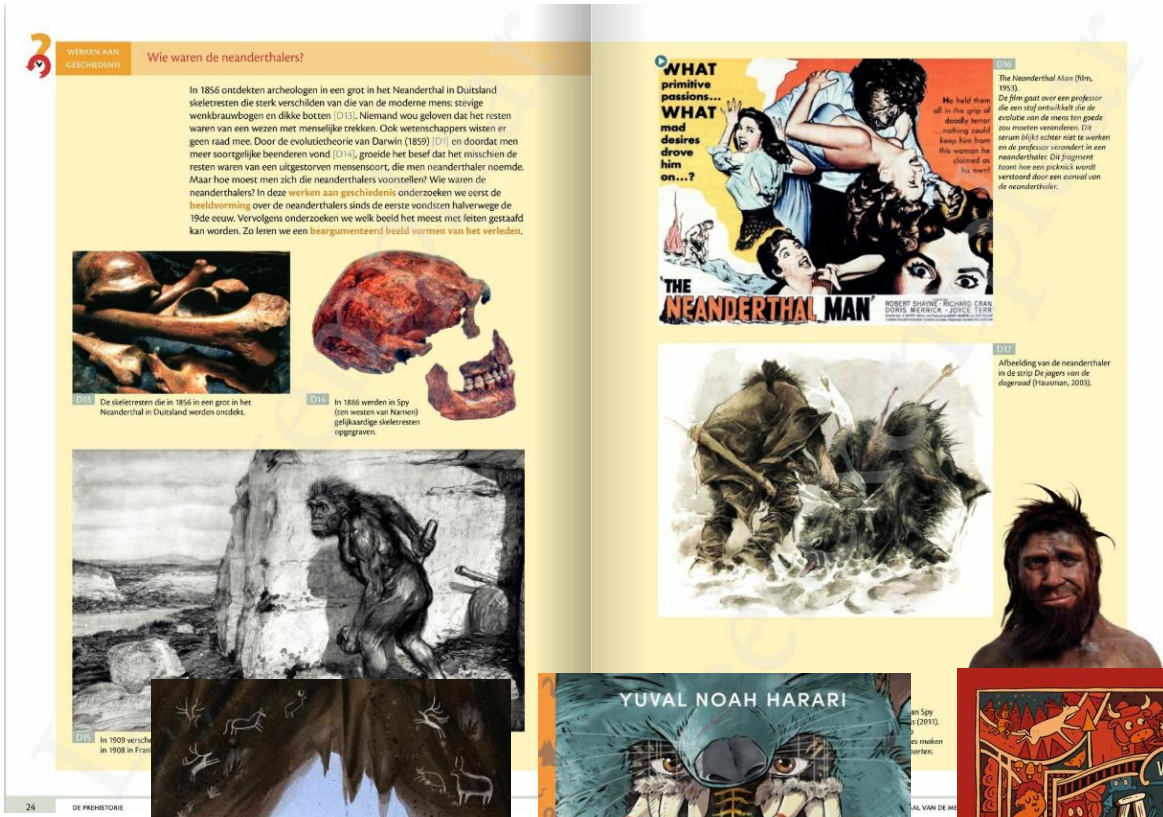

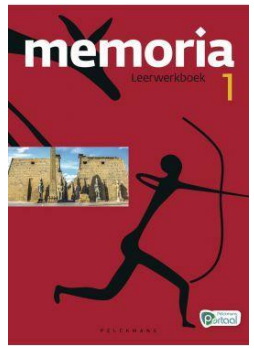
Quick-win: secundair

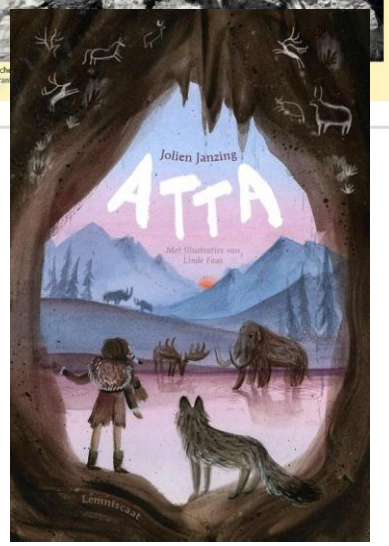
Schakel 3:
De SamenLezenles en de SamenSchrijvenles

Vb. Een leraar geschiedenis uit 1A wil kennis aanbrengen over de neanderthaler. Binnen de les gaat deze leraar aan de slag met een authentieke en rijke tekst.

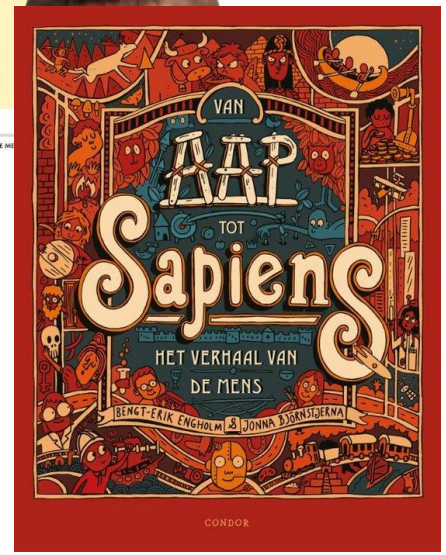
Vb. Een leraar PAV verdiept in een onderwerp en kan door een geïntegreerde aanpak verbanden leggen tussen leerinhouden en zo verdiepend kennis opbouwen.
Linken kunnen gemaakt worden tussen verschillende sleutelcompetenties.

Sluikreclame

LEERKRACHT-LEESKRACHT OVSG

Groep (Privé) · 10,8 d. leden

MINIMUMDOELEN

Focus: lager onderwijs
4de leerjaar
Geschiedenis

Kennis van het verleden
Prehistorie

5.1.1 De leerlingen weten hoe mensen tijdens de prehistorie met de natuur omgingen en samenleefden.
- plaatsen: Maasvallei
- personen en groepen: complexere sociale groepen, Neanderthaler, Sapiens.

Boek: Onder de golven, het verhaal van Doggerland - Linda Dielemans & Djenné Fila - Van Goor

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht 1070 Ontdek de wereld in
Leer punt
DENK!

BEDANKT!

Leer
punt

De magie van begrijpend lezen
Anderlecht
1070
Ontdek de wereld in
Leer
punt
DENK!